



Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Možnosti sociální integrace pachatelů trestné
činnosti zpět do společnosti**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ
PRÁCE**

Autor: Tereza Bilenčuková

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem *Možnosti sociální integrace pachatelů trestné činnosti zpět do společnosti* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2. 5. 2019

.....

Tereza Bilenčuková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D., za ochotu, cenné rady, připomínky a trpělivost při odborném vedení mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala informantům, Probační a mediační službě a sociálním organizacím za jejich čas a poskytnutí spolupráce při rozhovorech. Poděkování patří i mé rodině za jejich podporu a důvěru během celého mého studia.

Možnosti sociální integrace pachatelů trestné činnosti zpět do společnosti

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na téma možností integrace pachatelů trestné činnosti zpět do společnosti. V rámci práce je na základě odborné literatury a získaných informací cílem seznámit zájemce, a to v teoretické části práce, s hlavními termíny a problematikou daného tématu. Je popsána kriminalita ve společnosti – její definice, vývoj a příčiny. Také jsou objasněny pojmy trest a penitenciární a postpenitenciární péče. V praktické části je popsán průběh sběru dat až po výsledky kvalitativního výzkumu. Hlavním cílem bakalářské práce na téma Možnosti sociální integrace pachatelů trestné činnosti zpět do společnosti je objasnit okolnosti a podmínky integrace pachatele trestné činnosti zpět do společnosti po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Ve vedlejším cíli je zjišťováno, zda potřeby propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody při jejich zpětné integraci do společnosti odpovídají možnostem, které naše společnost poskytuje. Tento cíl bude zjišťován jak u propuštěných, tak u probačních úředníků a vybraných sociálních organizací. Cíle jsou dosaženy formou vyhodnocení výzkumu řízených rozhovorů, poznatků získaných při praxi u Probační a mediační služby v návaznosti na praxe ve 3. ročníku studia a u dalších sociálních organizací. Použita je metoda komparace, obsahové analýzy a hloubkových rozhovorů na danou problematiku. Z hlediska technik je vedeno dotazování v rámci řízených rozhovorů, přímé pozorování a studium a analýza dokumentů. Práce může sloužit jako materiál pro propuštěné z výkonu trestu, budoucí, ale i současné pracovníky organizací orientující se na pomoc propuštěným, ale také obětem trestných činů. Materiál lze doporučit také sociálním pracovníkům nebo pracovníkům Probační a mediační služby. Díky své práci jsem si rozšířila poznatky a informace o dané problematice, potkala jsem se blíže s propuštěnými osobami a celkově mě má práce velmi obohatila jak v osobnostním, tak vzdělávacím, tak kariérním růstu.

Klíčová slova

integrace; odsouzený; pachatel; probace; propuštěný; vězení; trest; trestný čin

Possibilities of social integration of criminal activities offenders back into society

Abstract

The bachelor thesis is focused on the possibility of integrating criminals back into society. In the theoretical part are introduced the main terms and issues to layman, thanks to the literature and acquired information. You can find a description of society and criminality - their definition, development and causes. There will also be described a term punishment and then penitentiary and post-penitentiary care. In the practical part will be described the process of data collection up to the results of the research. The main aim of the bachelor thesis on "Possibilities of social integration of criminals back into society" is to clarify the integration of the perpetrator of criminal activity back into society after release from imprisonment. In a secondary goal will be found out whether the needs of released prisoners, when they are reintegrated into society, correspond to the possibilities provided by our society. The goals were achieved by evaluating the research in controlled interviews, lessons learned from the Probation and Mediation Service experience in relation to practice in the 3rd year of study and supplemented during practice in social organizations. There was used a method of comparison, content analysis and in-depth interviews. In terms of techniques used, there were conducted controlled interviews, direct observation and study and analysis of documents. Expectations are that the work can serve as a material for released prisoners, future but also current workers of organizations bound to help (dealing help) the released prisoners and the victims, as well. This material is recommended to social workers or the staff of the Probation and Mediation Service. Thanks to this work, I have expanded my knowledge and information about this issue. As a result, I met the people released from prison and, overall, my work enriched me both in personal, educational and career growth.

Keywords

integration; condemned; offender; probation; person released from prison; prison; punishment; criminal offence

Obsah

Úvod.....	8
1 Teoretická část.....	10
1.1 Společnost a kriminalita.....	10
1.1.1 Socializace.....	10
1.1.2 Definice kriminality.....	11
1.1.3 Vývoj kriminality.....	12
1.1.4 Příčiny vzniku kriminálního chování.....	13
1.2 Trestný čin a trest.....	15
1.2.1 Trest.....	16
1.2.2 Trest odnětí svobody.....	17
1.3 Penitenciární péče.....	18
1.3.1 Typy věznic.....	19
1.3.2 Výkon trestu.....	20
1.3.3 Problémy při výkonu trestu.....	20
1.3.4 Programy.....	20
1.3.5 Podmíněné propuštění.....	23
1.3.6 Propuštění z výkonu trestu.....	24
1.4 Postpenitenciární péče.....	25
1.4.1 Probační a mediační služba.....	25
1.4.2 Neziskové organizace.....	29
2 Praktická část.....	31
2.1 Cíle výzkumného šetření.....	31
2.2 Výzkumné otázky.....	31
2.3 Realizace výzkumu.....	32
3 Metodika.....	33
3.1 Metoda techniky a sběru dat.....	33
3.2 Výzkumný soubor.....	36
4 Výsledky.....	36
5 Diskuze.....	45
6 Závěr.....	49
7 Seznam použitých zdrojů.....	50

8	Seznam příloh a obrázků	55
9	Seznam zkratek.....	89

Úvod

„Větev uříznutá od ostatních větví je nutně uříznutá i od celého stromu. Tak i člověk rozejde-li se s druhými, odpadá tím od celé společnosti.“

Marcus Aurelius

Kriminalita je celosvětovým problémem, ve světě neustále roste, a to z důvodu modernizace a pokroku ve společnosti. V této souvislosti se neustále hledá optimální zacházení s pachateli trestné činnosti při jejich opětovném začlenění z výkonu trestu odnětí svobody do společnosti. Téma své bakalářské práce jsem zvolila z důvodu zájmu o tuto problematiku a také budoucí práce u Policie České republiky, která s trestnou činností neustále pracuje. Ve své bakalářské práci na téma Možnosti sociální integrace pachatele trestné činnosti zpět do společnosti seznámím v první části čtenáře s teorií problematiky, zejména popíši, jak společnost a kriminalita spolu souvisejí, osvětlím termín socializace a následně definici kriminality a její vývoj u nás v České republice. Nahlédnu také k příčinám vzniku kriminálního chování. Následně definuji termín trestný čin a zaměřím se podrobně na penitenciarání a pospenitenciární péči. Jde tedy o to objasnit, jak funguje výkon trestu, jak se s odsouzenými zachází v rámci programu, seznámím čtenáře i s problémy při výkonu trestu a také dám náhled na termíny podmíněně propuštěný a přímo propuštěný z výkonu trestu odnětí svobody. V oblasti péče o výkon trestu odnětí svobody nebo také odborně pospenitenciární péči popíši činnost Probační a mediační služby a neziskových organizací.

V druhé části se budu zabývat průběhem a výsledky praktických činností, v této části jsem si vytýčila hlavní a vedlejší cíl, které budu sledovat. Hlavním cílem bude objasnit integraci pachatele trestné činnosti zpět do společnosti po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Vedlejším cílem pak je objasnit, zda potřeby propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody při jejich zpětné integraci do společnosti odpovídají možnostem, které poskytuje naše společnost. Vzhledem k tématu své bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní výzkum. Praktickou část jsem vypracovala v rámci praxí ve třetím ročníku studia, a to na Probační a mediační službě a dále na Úřadu práce v Českých Budějovicích. Mimo odbornou praxi jsem navštívila Magistrát města České Budějovice, odbor sociálně právní a Azylový dům Sv. Pavla tamtéž. V těchto organizacích jsem

realizovala s jejich pracovníky hloubkové rozhovory. Jako podklad pro vypracování své bakalářské práce jsem zvolila odbornou literaturu, poznatky z praxí a vyhodnocení řízených rozhovorů. V praktické části popisuji realizaci výzkumu, metodiku a následně výsledek. Důležitá je zde také kapitola diskuze.

Má bakalářská práce by mohla posloužit jako materiál pro propuštěné z výkonu trestu a odnětí svobody, ale rovněž i pro pracovníky sociálních organizací zabývajících se pomocí propuštěným a pachatelům, například pracovníkům Probační a mediační služby, sociálním pracovníkům na oddělení sociálně právním, azylovým domům a také laické veřejnosti, kterou by toto téma mohlo zajímat a chtěla by se s ním blíže seznámit.

1 Teoretická část

1.1 Společnost a kriminalita

Pojem kriminalita můžeme definovat jako zločinnost. Jde o výskyt kriminálního chování, které je souborem spáchaných trestných činů ve společnosti za nějaké časové období (Bártová, 1998). Pomocí různých statistických údajů můžeme získat informace o kriminalitě. Kriminalitu lze rozdělit na registrovanou – tedy zjevnou, o které se ví a je evidovaná, a poté kriminalitu latentní (skrytou), která nevyjde najevo, tedy se o ní nedozvíme, respektive se o ní nedozvědí orgány činné v trestním řízení. Do kriminality latentní můžeme zařadit například úplatkářství nebo domácí násilí. Právě takové trestné činy jsou velmi těžko rozpoznatelné, pokud o nich oběti neřeknou. Policie se převážně o spáchání trestného činu dozví až po nahlášení občanem. Ochota občanů podávat takové informace bezpečnostním složkám závisí na známosti a vztahu k oběti, pachateli, ale také na osobnosti oznamovatele. Oznamovatel se může cítit ohrožen tím, že nahlásí spáchání trestného činu, jak tvrdí Novotný a Zapletal (2004). Podle různých faktorů a podle rozsahu spáchaného trestného činu může být za svůj čin pachatel potrestán až odnětím svobody. Podle statistického údaje z roku 2017 bylo v ČR odsouzeno přes 55 tisíc lidí, z nichž bylo 8 402 odsouzeno k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Konec roku 2017 udává přes 22 tisíc vězňů. Kladné je, že je to oproti předchozímu roku o 300 vězňů méně, jak uvádí Český statistický úřad (Statistická ročenka..., 2018).

1.1.1 Socializace

Člověk se již od malička učí novým věcem a stává se osobností. Socializaci můžeme tedy chápat jako proces objevování lidské společnosti a zařazování se, včleňování se, do ní. Jde o vzájemné působení společnosti a jedince rovněž o navazování, prohlubování a nalézání vzájemných kontaktů (Řezáč, 1998). Podle (Jandourek, 2001) jde o proces, kterým se začleňujeme do určité skupiny s jasně stanovenými pravidly, hodnotami a normami, a ve které se učíme různým sociálním rolím. Proces začleňování trvá celý život, jelikož při různých příležitostech vstupujeme do nového prostředí či skupin (např. práce, škola, kamarádi aj.), kde se opět setkáváme s něčím neznámým a snažíme se zde zařadit podle platných norem dané skupiny. Prostřednictvím genderové socializace se jedinec učí získávat ženské a mužské role a utváří si na ně názor. Důležitá je také socializace záměrná, kdy rodiče vychovávají dítě, ovlivňují ho a vedou k různým dovednostem podle svého naučeného chování. Podle (Nakonečný, 2009) je socializace

rovněž proces seznamování se s okolním světem, jeho kulturním prostředím, rodinou, způsobem chování dané společnosti. Lze jej nazvat i procesem učení, a to převážně sociálního. Proces socializace může být ovlivňován dědičností, rodinou a jejím chováním a také vrozenými způsoby chování daného jedince, stavbou jeho mozku a jeho funkcí. Z tohoto hlediska lze diskutovat o tom, že člověk, jak uváděli staří Římané, se rodí jako tabula rasa, tedy nepopsaný list.

Naopak pojem resocializace je proces, který směřuje člověka k sociálním změnám a má za úkol podřídít ho společnosti a jejím pravidlům. Člověk se odnaučuje staré přijaté stereotypy, normy, hodnoty a přijímá nové, správné, které jsou pro společnost a jeho budoucí život vhodné. Je to proces, kdy se člověk učí být jiným člověkem, než byl doposud, a to jak dobrovolně, tak nedobrovolně. Díky resocializaci může být vyloučený člověk zařazen zpátky do společnosti a být jí znovu přijatý (Veteška, 2015). Člověk může resocializaci také odporovat. Tento stav většinou bývá, pokud se jedinec nepoučil a nechce se stát lepším člověkem a předpokládá, že trestnou činnost bude nadále páchat (Jandourek, 2001).

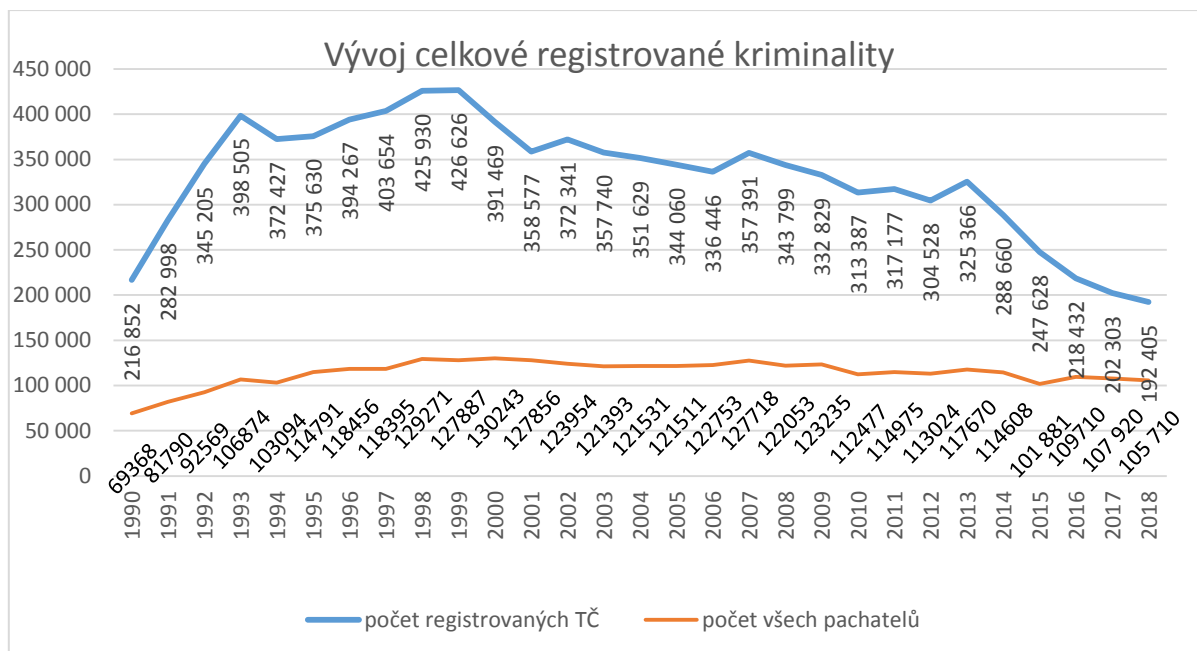
1.1.2 Definice kriminality

Česká republika se setkala s prudkým vzestupem kriminality po roce 1989, kdy došlo k revoluci – tedy pádu komunistického režimu. Trestná činnost nebo také kriminalita se tak u nás stala prioritním společenským problémem. Dle Zoubkové a Moulisové (2004) je kriminalita sociálně patologický jev, který má rysy společenské i osobnostní, jež spadají do mnoha vědních disciplín od trestního práva až po psychologii, sociologii a pedagogiku. Podle tvrzení (Bártlová, 1998) je kriminalita přítomnost kriminálního či trestního chování, kterou určuje souhrn spáchaných činů ve společnosti za nějaké určité období. Kriminalitu lze podle autorky rozdělit na zjevnou, tedy tu, která je zaznamenaná a o které se ví, a skrytou nebo také „latentní“, o které se policie ani i jiné orgány nedozvědí, a za kterou tedy není nikdo stíhán. Podle (Kuchta et al., 2005) je kriminalita centrem zájmu kriminologie. Pojetí kriminality souvisí se sociálně patologickými jevy a v trestním právu se určí, co je zločinem a co nikoliv. Kriminologie nebo také nauka o zločinu je zaměřená na reálné jevy a okolnosti a zabývá se jak jedinci a skupinami, tak také společností. Pojem kriminologie lze doplnit také tvrzením (Novotný et. al., 2004), že je vědou o zločinnosti, jednotlivcích (od pachatele až po oběť) a také o kontrole zločinnosti. Podle (Svatoš, 2012) můžeme kriminologii rozdělit na multidisciplinární vědu, která zkoumá a porovnává získané poznatky; na interdisciplinární, která činí

interdisciplinární syntézu s multidisciplinárními poznatky; empirickou, jejíž poznatky lze přezkoumat, a poslední dělení je teoretické, které stanovuje hypotézu a tu porovnává s poznatky empirickými a prověřuje tak teorie. Kriminologii lze tedy zařadit mezi vědy empirické, kde předmětem zkoumání je kriminalita, pachatel, oběť a jejich kontrola. Jedná se o takové poznatky, které lze přezkoumat v rámci času. Oproti tomu z hlediska právního právo stanovuje, jak by se měl jedinec chovat, co je již v rozporu s trestními zákony a normami, popřípadě jaký trest bude uložen za protiprávní jednání. Kriminologie se s trestním právem doplňují. Empirické vědy o společenské realitě dávají trestnímu právu větší efektivitu ke změnám. Všechny vědy jsou tedy navzájem propojené a doplňují se. Vedle toho, jak uvádí (Cejp, 2011), existuje kriminologický výzkum, který získává informace o příčinách kriminality, jejích faktorech, možnostech obrany proti ohrožení, preventivních opatřeních, předvídání možností vývoje kriminality a jiných.

1.1.3 Vývoj kriminality

Z (obr. 1) je vidět, že v letech 1990-1993 počet registrovaných trestných činů rapidně narůstal, k čemuž došlo následkem tzv. „sametové revoluce“, tedy pádu komunistického režimu. Atmosféra v zemi se uvolnila a byly otevřeny hranice, což umožnilo volný průchod do sousedních zemí a naopak. Mezi lety 1993-1994 došlo k mírnému poklesu kriminality, avšak poté následoval opět její rapidní vzrůst, a to až do roku 1999. Od roku 2000 až do roku 2013 se nerovnoměrně střídá pokles i nárůst registrovaných trestných činů. Od roku 2014 se počet registrovaných trestných činů snížil a na toto snížení má vliv plno různých faktorů například zlepšení životní úrovně. Počet pachatelů je mezi lety 1990-2000, tedy v rozmezí 10 let, na vzestupu a v dalších letech stagnuje. Od roku 2010 se počet pachatelů mírně snížil a drží si na křivce rovnoměrnou a stálou úroveň až do roku 2015, kdy byl zaznamenán rapidní pokles počtu pachatelů, a to až o téměř 12 tisíc. V dalších letech počet pachatelů opět vzrostl. Na růst počtu pachatelů trestné činnosti působí mnoho vlivů, jedním z nich je například modernizace světa, která přináší okolnosti vyvolávající konflikty a stresové situace například v oblasti financí, rodiny, vztahů, nezaměstnanosti apod.



Obr. 1 – Vývoj celkové registrované kriminality

Zdroj: Policie ČR

1.1.4 Příčiny vzniku kriminálního chování

Každá společnost má stanovena určitá pravidla, kterými se lidé řídí, aby bylo jejich soužití možné a uspokojivé. K rozvoji kriminální aktivity může přispět mnoho faktorů a je důležité tyto faktory rozpoznat pro pozdější efektivní práci s pachatelem v rámci prevence primární či sekundární. Podle Zoubkové a Moulisové (2004) můžeme rozdělit faktory příčin vzniku kriminálního chování na biologické, psychologické a sociální. Dle publikace (Bártlová, 1998) do biologického aspektu příčin kriminálního chování byly zařazeny tvary lebky, stavba těla, rysy obličeje aj. Lombrosova teorie o tzv. rozeném zločinci zahrnovala právě frenologické studium o tvaru lebky a fyziognomii - rysy obličeje. Lombroso díky svému vědeckému postupu položil základ moderní kriminologii a inspiroval tak další navazující autory. Dle (Novotný et. al., 2004) Lombroso rozlišoval podle biologických aspektů například vrahy a zloděje. Především těmi neznámějšími aspekty je vazba mezi charakteristikou osobnosti a jejími tělesnými dispozicemi, které odkazují na dědičnost. Tyto typologie lze nazvat konstitučními typologiemi a zabývá se jimi německý psycholog Ernst Kretschmer. Autoři této typologie se domnívají, že veškeré vlastnosti, které člověk v sobě má, jsou v něm již zakotveny dědičně od předků. Dle autorek Zoubkové a Moulisové (2004), německý psycholog E. Kretschmer tuto typologii rozvinul. Vedle těchto souvislostí, tedy mezi

stavbou těla a duševním obsahem, Kretschmer udává také rozlišení mužů na 4 typy, a sice astenik, pyknik, atletik a později doplněný typ dysplastik. Podle (Teorie temperamentu,...) má mít astenik podlouhlé tělo s delšími horními i dolními končetinami, štíhlou postavu, jeho osobnost je uzavřená, chladná a povaha velmi složitá. Pyknik má být zavalitý člověk s širokým obličejem, avšak jeho povaha je velmi dobrosrdečná. Dalším typem je atletik, který má mít široká ramena a svalnatou, vysportovanou postavu a jeho osobnost je silná a zdatná. Posledním typem, který byl přidán, je typ dysplastický, který je neurčitý. Pozdějším zkoumáním bylo zjištěno, že pachatelé, kteří měli jinou stavbu těla, byli potrestáni za jiné trestné činy, nikoliv za vraždy a krádeže. Dle (Bártlové, 1998) se jak E. Kretschmer, tak i později autor William Herbert Sheldon pokusili podle typologie autora Lombrosa rozlišit somatické typy, mezi které patří typ ektomorfní, mezomorfní a endomorfní. Ektomorfním typem je člověk, který má rád pohodlí, mezomorfním typem je agresivní jedinec a posledním, endomorfním typem je člověk introvertní, tedy uzavřený. Nové teorie tvrdí, že důvodem ke kriminální aktivitě může být genetika. Tu popisují Zoubková a Moulisová (2004), které uvádějí, že v šedesátých letech minulého století se právě díky genetice zrodila teorie popisující muže s chromozomální odchylkou. Muži, kteří mají větší počet chromozomů Y (vlastní jinak chromozomy XY), se potýkají s antisociálním chováním, sexuální výtržností a také s duševní zaostalostí. Genetikou se autoři zabývají do dneška, a proto stojí také za zmínku zkoumání kriminálních rodin. Právě kriminální rodiče měli mít kriminální děti, což se v 40% potvrdilo. Pouze 13% synů, kteří neměli kriminálního otce, se stali pachateli. To vyvrací teorii genetiky, avšak je zde otázkou, zda se nejednalo o vliv prostředí – kamarádů, špatné party atd. Vedle toho existují ještě další teorie například studium dvojčat nebo adoptivních dětí.

Do psychologického faktoru podle (Bártlová, 1998) lze zařadit psychoanalýzu, ve které můžeme hledat příčinu aktivního kriminálního chování u pachatelů v období časného dětství. Jak uvádí (Kuchta et. al., 2005) v procesu zrání jedince je důležitým pudový id, dále realita doprovázená egem a morální hodnoty, které zachycuje superego. Autorem zjištění je Sigmund Freud. Právě příčiny aktivního kriminálního chování mohou souviset s vývojem jedince, kdy v určitých životních etapách dojde k chybě pudových potřeb. Tyto chyby se v pozdějším věku projevují například problematickým navazováním osobních vztahů nebo nedostatkem empatie. Nedostatečně rozvinuté superego může v pozdějším věku způsobovat potíže při dodržování společenských

norem nebo ovlivnit chování jedince tak, že nemá žádné zábrany. Špatné rozvinutí superega může mít souvislost s případným selháním otce. Dále Zoubková a Moulisová (2004), uvádějí, že více než rysy ovlivňuje chování jedince struktura osobnosti a její dimenze, kterou se jako první zabýval Hans J. Eysenck. Ten určil 3 základní dimenze, a to extroverze-introverze, stabilita-neuroticismus a třetí dimenzí je psychopatie. Každá dimenze má svoje vysvětlení, rys a způsob, jak ji zjistit. Například psychopatie se váže na kriminální a antisociální chování, extroverze je přiřazována spíše mladým lidem, naopak neuroticismus starším. Vedle těchto modelů je i několik dalších dimenzí, jako například Tellegenova nebo Cloningerova, kdy se jedná o to, reagovat určitým způsobem, brát v potaz nebezpečí nebo zvýšená potřeba zážitků u pachatelů trestných činů. Vedle již výše uvedeného můžeme také zmínit (Vágnerová, 2004) shrnutí různých teorií, mezi které lze zařadit genetiku, vliv učení, sebekontrolu, nedostatečnou socializaci. Kriminální chování ovlivňuje také věk, pohlaví, vzdělání, sociální postavení ve společnosti, míra kriminality ve městech a v neposlední řadě rovněž vliv prostředí. Vedle zmíněných směrů lze zařadit také sociologický směr, který má různé teorie. Například teorie anomie, která vychází z toho, že společnost je neuspořádaná. Autor Durkheim uvedl, že kriminalita ve společnosti je zapříčiněna společenskými poměry z poválečných dob. Vedle toho autor Merton uvádí, že kriminalita vychází z problému, který je v rozporu s cílem a možností dosažení cíle. Vedle již zmíněných teorií je potřeba také zařadit Chicagskou kriminologickou školu, která říká, že kriminalita je zapříčiněna migrací a urbanizací. K tomu se řadí i další autoři, například Shaw dokázal, že špatné sociální podmínky jsou příčinou vzniku kriminality. Právě tam, kde jsou chudší oblasti, je daleko větší míra kriminality než v oblastech, kde jsou lidé bohatí. Další teorie je teorie diferencovaného sdružování, kterou zaujímá autor Sutherland, který říká, že jedinec se nerodí jako zločinec, ale právě kriminální prostředí jej učí kriminálnímu chování. Vedle mnoha dalších teorií zde uvedeme ještě teorii sociální podle autora Reisse, který uvádí, že kriminální chování je příčinou selhání v rodině nebo ve škole. S tím souhlasí taktéž Reckless, který říká, že za kriminální chování může konflikt, popřípadě tlak společnosti.

1.2 Trestný čin a trest

Trestný čin je podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“ nebo „TZ“) protiprávní čin, který trestní zákon označí za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Rovněž podle § 14 TZ se

trestné činy dělí na přečiny a zločiny. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými trestnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

1.2.1 Trest

Dle knihy (Kuchta et. al., 2005) je trest jedním z prostředků, který používá stát k donucení. V průběhu historie se definice trestu neustále měnila, a to s ohledem na vývoj a úroveň společnosti, její právního vědomí, vzdělanost lidí atd. Charakteristika trestu má řadu teorií. Absolutní teorie říká, že trest je odplatou za spáchaný trestný čin. Trest pro pachatele by měl obsahovat tolik omezení a bolesti jako u toho, kdo byl obětí. Jde tedy o spravedlnost a správné potrestání pachatele. Podle teorie relativní jde o ochranu společnosti před dalšími trestnými činy, páchaným zlem a jeho důsledky. Účel trestu vychází z mnoha teorií a je úzce vázán na definici trestu. Funkce trestu můžeme rozdělit na odplatnou, odstrašující, rehabilitační - nápravnou, eliminační, tedy vylučovací, a restituční – obnovující. V praxi se všechny funkce vzájemně prolínají a navazují na sebe. Ve shrnutí jde o odplatu pachateli, a tedy vytvoření rovného vztahu pachatele a proviněného. Pachatel se v hodnocení společnosti stává „kriminálním“ a společnost ho vyřazuje ze svého středu. Cílem trestu je také ochránit společnost před tím, aby obviněný páchal další trestnou činnost. Avšak trest je udělován i s ohledem na to, nakolik je tu předpoklad pro opětovné začlenění pachatele zpátky do společnosti. Trest, který má být pachateli uložen, je vždy individuální podle závažnosti spáchaného činu. Podle § 52 TZ může soud za spáchané trestné činy uložit trest odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání, ztrátu vojenské hodnosti nebo vyhoštění. Podle § 52 odst. 2 TZ se trestem odnětí svobody rozumí, nestanoví-li zákon jinak, nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody a podmíněné odsouzení trestu odnětí svobody s dohledem. Podle § 52 odst. 3 TZ je zvláštním typem trestu odnětí svobody výjimečný trest. Rovněž § 111 TZ říká, že trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení

trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.

Jak uvádí (Punishment, 2014) definice trestu je nepolapitelná, ale mezi různými státy ji můžeme definovat jako: 1) že, pachatel porušil veřejné právo, které vymezuje zákon daného státu a určuje k němu sankci, 2) zahrnutí formy zatčení a soudního procesu, 3) pachatel má právo na radu a ochranné opatření, 4) trest následuje po rozhodnutí soudce a za 5) trest zbavuje pachatele práva. Trest byl v historii vnímán pokaždé jinak. Moderní trest se například od starověkého a středověkého liší v důležitých oblastech, a to zejména využitím věznic a dalších disciplinárních technik.

1.2.2 Trest odnětí svobody

Trest odnětí svobody se ukládá, pokud je potřeba pachatele oddělit od běžných každodenních činností a převážně od kontaktu se společností. Jak již bylo uvedeno, každé udělení trestu je individuální z hlediska závažnosti spáchaného trestného činu. Výši sazby trestu odnětí svobody určuje závažnost trestu. Trest odnětí svobody může být zkrácen nebo tak navýšen, jak určí soud (Janků et al., 2006). Trestní zákoník v § 55 stanoví, že nepodmíněný trest odnětí svobody se ukládá nejvýše na dvacet let, jestliže nejde o mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59) TZ, ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108) TZ nebo o výjimečný trest (§ 54) TZ. Podle § 55 odst. 2 TZ lze za trestné činy, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje pět let, uložit nepodmíněný trest odnětí svobody jen za podmínky, že by vzhledem k osobě pachatele uložení jiného trestu zjevně nevedlo k tomu, aby pachatel vedl řádný život. Za trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 nebo 2 TZ lze uložit nepodmíněný trest odnětí svobody jen za podmínky, že uložení takového trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti nebo není naděje, že by pachatele bylo možno napravit jiným trestem. Nepodmíněný trest odnětí svobody se vykonává podle jiného právního předpisu ve věznicích. Podle § 56 TZ se nepodmíněný trest odnětí svobody vykonává diferencovaně ve věznicích a) s ostrahou a za b) se zvýšenou ostrahou. Soud zpravidla zařadí do věznice s ostrahou pachatele, u kterého nejsou splněny podmínky pro zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou, za b) se zvýšenou ostrahou pachatele, kterému byl uložen výjimečný trest (§ 54) TZ, kterému byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108) TZ,

kterému byl za zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3) TZ uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osm let, nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl nebo se pokusil uprchnout z vazby, z výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence.

Trestní zákoník v § 54 uvádí, že výjimečným trestem se rozumí jednak trest odnětí svobody nad dvacet let až do třiceti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí. Výjimečný trest může být uložen jen za zvlášť závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje. Podle § 54 odst. 2 TZ trest odnětí svobody nad dvacet let až do třiceti let může soud uložit pouze tehdy, jestliže závažnost zvlášť závažného zločinu je velmi vysoká nebo možnost nápravy pachatele je obzvláště ztížená. V § 54 odst. 3 TZ se uvádí, že trest odnětí svobody na doživotí může soud uložit pachateli, který spáchal zvlášť závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 3 TZ, nebo který při spáchání zvlášť závažného zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 3 TZ, vlastizrady (§ 309) TZ, teroristického útoku podle § 311 odst. 2 TZ, teroru (§ 312) TZ, genocidia (§ 400) TZ, útoku proti lidskosti (§ 401) TZ, použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje podle § 411 odst. 3 TZ, válečné krutosti podle § 412 odst. 3 TZ, perzekuce obyvatelstva podle § 413 odst. 3 TZ nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3 TZ zavinil úmyslně smrt jiného člověka, a to za podmínek, že a) takový zvlášť závažný zločin je mimořádně závažný vzhledem k zvlášť zavrženíhodnému způsobu provedení činu nebo k zvlášť zavrženíhodné pohnutce nebo k zvlášť těžkému a těžko napravitelnému následku a b) uložení takového trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti nebo není naděje, že by pachatele bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let.

1.3 Penitenciární péče

Podle (Veteška, 2015) je penitenciární péče speciální péče o jedince, kteří jsou ve vězení, protože jim byl uložen trest odnětí svobody. Jak uvádí Matoulek a Sejkorová (2011), zůstávají některá práva odsouzenému i ve věznici. Tím prvním je právo na ochranu zdraví. Odsouzený je tedy i ve výkonu trestu pojištěn. Zdravotní péče je však omezena vzhledem k účelu trestu. Omezení se týká například výběru a svobodné volby lékařského zařízení a lékaře. Každá věznice má totiž svoje zdravotnické zařízení a taktéž i svůj personál, ten je buď zaměstnancem věznice, popřípadě dochází externě. Těm, kteří potřebují jinou zdravotní péči, která je ve vězení nedostupná, musí být odsouzenému tato péče neprodleně poskytnuta. Věznice také zajišťuje odsouzeným

sociální péči a pomoc, ta se týká převážně sociálních kontaktů a vyřizování různých dokumentací a záležitostí se státními orgány. Ve věznicích jsou sociální pracovníci, kteří přebírají tuto činnost a rovněž poskytují odsouzeným potřebné informace, rady a řešení jejich individuálních potřeb. Sociální pracovníci pomáhají odsouzeným ve věcech soudů, pojištění nebo například při ukončení výkonu trestu.

1.3.1 Typy věznic

Věznice se podle zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“ nebo „ZVTOS“) § 8 člení podle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu do dvou základních typů - s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. Dle Matoušky a Sejkorové (2011), se odsouzení pohybují ve věznici s ostrahou pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby. Pouze ti, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, mají povolený pohyb po věznici, převážně za účelem práce. Odsouzení pracují ve věznicích, někteří i mimo věznici a místa jejich pobytu jsou střežená. Výjimečně se mohou nacházet i na nestřežených pracovištích mimo věznici, avšak každých 45 minut jsou kontrolováni zaměstnancem vězeňské služby pro případ, že by chtěli zneužít místa například k útěku. Volný pohyb mimo věznici není odsouzeným povolen. Jednou za dva měsíce může odsouzený maximálně na 24 hodin opustit věznici za účelem návštěvy. Další typ věznice je se zvýšenou ostrahou. Volný pohyb odsouzených není možný, a to ani v rámci plnění pracovních úkonů, proto odsouzení pracují pouze uvnitř věznice nebo přímo v celách. Odsouzení se pohybují i ve věznici jen pod dohledem pracovníka Vězeňské služby. Pod jejím dohledem jsou také v rámci návštěvy odsouzeného blízkými apod.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody v § 9 uvádí, že o tom, do jakého typu věznice bude odsouzený zařazen k výkonu trestu, rozhoduje soud podle zvláštního zákona. Podle § 9 odst. 2 ZVTOS odsouzený nastupuje do výkonu trestu ve věznici, kterou soud ve výzvě k nástupu trestu určil. Z důležitých důvodů může odsouzeného k nástupu výkonu trestu přijmout i jiná věznice.

Jak uvádí (Prison Architecture, 2017) struktura věznic se v historii velmi změnila, její jádro ale zůstalo stejné. Změny ovlivnily fyzické uspořádání, organizační strukturu a také nasazení různých trestních technologií. K nejvýznamnější změně došlo v průběhu historie v oblasti úrovně bezpečnosti, a to k zavedení různých konkrétních typů věznic.

1.3.2 Výkon trestu

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody v § 2 uvádí, že trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti. Podle § 2 odst. 2 ZVTOS se s odsouzenými ve výkonu trestu musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život. Podle § 3 ZVTOS střežení odsouzených, dozor nad nimi, metody zacházení s odsouzenými a stanovené podmínky výkonu trestu zajišťuje Vězeňská služba České republiky (dále jen „Vězeňská služba“). Podle § 3 odst. 2 ZVTOS je Vězeňská služba oprávněna odsouzeným vydávat pokyny a příkazy a používat vůči nim jen taková omezení a donucovací prostředky, které připouští zvláštní zákon. Podle § 15 ZVTOS odsouzeným ve výkonu trestu přísluší stejná práva za podmínek a v rozsahu stanoveném tímto zákonem.

1.3.3 Problémy při výkonu trestu

Problémové chování při výkonu trestu odnětí svobody může být posuzováno jako kázeňský přestupek. Zákon o výkonu trestu odnětí svobody v § 46 stanoví, že kázeňským přestupkem je zaviněné porušení zákonem stanové nebo na jeho základě uložené povinnosti, pořádku nebo kázně během výkonu trestu. Za kázeňský přestupek lze odsouzenému uložit kázeňský trest. Kázeňský trest se neuloží, jestliže samotným projednáním kázeňského přestupku s odsouzeným lze dosáhnout sledovaného účelu. Kázeňským trestem je důtka, snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců, zákaz přijetí balíčku v kalendářním roce, pokuta až do výše 5 000,- Kč, propadnutí věci, umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení, celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů, umístění do samovazby až na 20 dnů, odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.

1.3.4 Programy

Podle Matoulka a Sejkorové (2011) má odsouzený ve věznici k dispozici různé činnosti, které jsou pro některé jedince povinné a také částečně dobrovolné. Pro odsouzeného jsou důležitou součástí života ve vězení. Obsah činností se stanovuje v programu zacházení a činnosti mohou odsouzení ovlivnit vlastním výběrem. Program zacházení se zpracovává pro každého odsouzeného, který vykonává trest odnětí svobody, který je

delší než 3 měsíce a je rovněž zakotven v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody. Věznice dává odsouzeným možnost vybrat si program, který daná věznice má možnost vytvářet a musí být pro odsouzeného vhodný. Program se člení na pracovní aktivity, kam lze zařadit zaměstnání, vzdělávací aktivity, které jsou organizované školským zařízením věznice, a také vzdělávací kurzy, např. jazykové kurzy, doplnění základního vzdělání aj. Dále to jsou speciální výchovné aktivity - sociálně právní poradenství, tréninky zvládnutí vlastní agresivity, speciální terapie atd. Čtvrtým typem jsou zájmové aktivity, které jsou individuální a vedou k rozvoji schopností, vědomostí a k sociálním dovednostem. Dalším je aktivita zaměřená na utváření vnějších vztahů, které jsou vedeny pod dohledem sociálního pracovníka. Ten pomáhá vyřizovat základní dokumenty a jednání na úřadech, pomáhá navazovat kontakt s různými charitativními organizacemi, Probační a mediační službou a také s budoucími zaměstnavateli. Tato aktivita pomáhá rovněž k posílení vazeb s vězňovými blízkými. Odsouzený může docházet také do terapeutického programu. Výhoda této terapie je v tom, že pokud přesahuje 21 hodin týdně, odsouzený nemusí hradit náklady spojené s výkonem trestu. Podle (Veteška, 2015) je snahou reedukačního a resocializačního působení odstranit zaběhlé návyky odsouzeného, jeho projevy chování, které vedou ke kriminálnímu jednání, a možné recidivy po propuštění z výkonu trestu. Reedukační (převýchovné) působení v rámci programu zacházení se zaměřuje převážně na odsouzené, kteří jsou umístěni v oddílech bezdrogové zóny, s poruchami chování a osobnosti, výstupním oddělení, oddílu mladých dospělých a oddílu s programem rozšířeným o pastorační a psycho-spirituální péči (kde jde o doprovázení slovem a tichem).

Podle § 41 ZVTOS se zpracovává program zacházení na základě komplexní zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti. Komplexní zpráva je shrnutím výsledků psychologického, pedagogického, sociálního, případně lékařského posouzení, hodnocení rizik a potřeb a jiných dostupných materiálů k osobě odsouzeného; její obsah je důvěrný. Program zacházení obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným směřující k dosažení cíle a způsob a četnost hodnocení. Pravidelnou součástí programu zacházení je určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, případně jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti směřující k vytvoření předpokladů pro jeho soběstačný život v souladu se zákonem. Pokud u odsouzeného přichází v úvahu více variant programu zacházení, umožní se mu výběr.

Rovněž podle § 41 odst. 4 ZVTOS se v rámci programu zacházení pro odsouzené nezařazené do výstupního oddílu vytvářejí nejméně 3 měsíce před propuštěním podmínky pro soběstačný život v souladu se zákonem a za tím účelem se aktualizuje program zacházení. Podle § 41 odst. 5 ZVTOS při vypracování programu zacházení věznic podle potřeby spolupracuje s příslušnými orgány sociálního zabezpečení.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody v § 74 uvádí, že ve věznicích lze zřídit výstupní oddíl, do něhož se v přiměřenou dobu před očekávaným skončením výkonu trestu zpravidla zařazují odsouzení, kterým byl uložen trest na dobu delší než 3 roky, a odsouzení, jimž je potřeba pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro soběstačný život v souladu se zákonem. Programy zacházení jsou po zařazení odsouzených do výstupního oddílu aktualizovány a zaměřeny na jejich přípravu na soběstačný život v souladu se zákonem.

Podle zákona o výkonu trestu odnětí svobody po dobu výkonu trestu věznic vytvářejí předpoklady k tomu, aby odsouzení mohli po propuštění z výkonu trestu plynule přejít do soběstačného života žitého v souladu se zákonem. Přitom úzce spolupracují s příslušnými orgány sociálního zabezpečení, zejména jim poskytují včas potřebné informace a umožňují jim průběžný kontakt s odsouzeným. Podle (Prison culture, 2017) je ve věznicích tzv. vězeňský koncept, který používá různých hodnot, norem a hlavně přesvědčení vězňů. Dle něj vězňové procházejí procesem, kde se učí návratu do běžného života, přičemž musí prokázat, že jsou na návrat do běžného života vhodní, a to zejména tím, že dodržují tzv. vězeňský kodex. Tím se zjišťuje, že jsou vězni pokojní a nenásilní. Učí se rovněž poznávat sebe samotné a chránit svou čest.

Jak uvádí (Marešová et al., 2016) jsou zřízeny programy zacházení pro zvláště rizikové pachatele a ostatní rizikové skupiny odsouzených, a to v konkrétních specializovaných odděleních. Oddělení rizikových odsouzených od těch svědomitých je vážně žádoucí. Rizikovní pachatelé tak nepůsobí na ty, kteří se svědomitě připravují na běžný život venku. Standardizované programy jsou zřízeny i pro ty, kteří se chtějí po VTOS zařadit zpět do společnosti. Vedle programů zacházení existuje ve věznicích ještě program s názvem - Zastav se, zamysli se a změň se. Program je jak pro muže, tak pro ženy, kteří jsou opakovaně ve VTOS, a to zejména za majetkovou trestnou činnost. Cílem je vést pachatele k náhledu na páčání trestného činu a aby si pachatel uvědomil důsledky své činnosti. Program motivuje ke změně myšlení, osobních návyků a díky němu účastníci

programu získávají sociální dovednosti a soběstačnost, jak uvádí Bidermanová a Petras (2011).

1.3.5 Podmíněné propuštění

Trestní zákoník v § 88 uvádí, že soud může odsouzeného podmíněně propustit na svobodu, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného a a) odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody, nebo b) je odsouzeným, jenž nebyl odsouzen za zvlášť závažný zločin a který dosud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, vykonal alespoň třetinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody. Podle § 88 odst. 2 TZ jestliže odsouzený za přečin prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba, může ho soud podmíněně propustit na svobodu i předtím, než vykonal část trestu odnětí svobody vyžadovanou pro podmíněné propuštění podle odstavce 1. Soud nevyhoví návrhu ředitele věznice na podmíněné propuštění odsouzeného na svobodu, jen je-li zjevné, že by odsouzený po propuštění na svobodu nevedl řádný život. Podle § 88 odst. 3 TZ soud při rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného za zločin přihledne také k tomu, zda odsouzený včas nastoupil do výkonu trestu a zda částečně nebo zcela nahradil či jinak odčinil škodu nebo jinou újmu způsobenou trestným činem nebo zda vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem. Jestliže odsouzený vykonával ochranné léčení před nástupem výkonu trestu odnětí svobody nebo v jeho průběhu, přihledne soud i k projevenému postoji odsouzeného k výkonu ochranného léčení.

V rámci podmíněného propuštění s dohledem mluvíme o tzv. paroli, která poskytuje odsouzenému vykonat svůj zbytek trestu mimo věznici a to na základě tzv. dohledu. Dohled pak můžeme chápat jako kontakt probačního úředníka s klientem, který se koná v organizaci PMS, jejichž centra jsou po celé České republice. Dohled trvá po dobu, kterou určí soud, a klient se musí dostavovat vždy v domluvený termín. Probační úředník tak klienta kontroluje a pracuje s ním na úspěšné integraci zpět do společnosti. Na různých fázích podmíněného propuštění se podílejí různé organizace jak o například Vězeňská služba, Probační a mediační služba, sociální kurátoři a jiní, kteří rovněž s klientem spolupracují, jak uvádí (Rozum et. al., 2008). Podle (Probation and

Probationers, 2014) se v rámci podmíněného propuštění pachatele na svobodu, a to za splnění určitých podmínek, tomuto přiděluje propuštěnému tzv. probační úředník. Ten sleduje chování propuštěného a ujišťuje se, že splňuje podmínky probace a podmínky udělené soudem. Probace je také občas popisována jako trest, proces nebo smlouva.

1.3.6 Propuštění z výkonu trestu

Podle § 73 ZVTOS věznice propustí odsouzeného z výkonu trestu, jestliže a) uplynula doba trestu stanovená v pravomocném a vykonatelném rozhodnutí soudu a Vězeňské službě nebylo doručeno nařízení soudu k výkonu dalšího trestu, b) obdržela písemný příkaz, aby odsouzený byl propuštěn na svobodu, vydaný soudem na základě jeho rozhodnutí, c) propuštění nařídil státní zástupce při výkonu dozoru nad výkonem trestu, nebo d) o propuštění rozhodl prezident republiky při udělování milosti nebo ministr při výkonu svých oprávnění podle trestního řádu.

Rovněž podle § 74 ZVTOS lze ve věznicích zřídit výstupní oddíl, do něhož se v přiměřenou dobu před očekávaným skončením výkonu trestu zpravidla zařazují odsouzení, kterým byl uložen trest na dobu delší než 3 roky, a odsouzení, jimž je třeba pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro soběstačný život v souladu se zákonem. Podle § 74 odst. 2 ZVTOS programy zacházení jsou po zařazení odsouzených do výstupního oddílu aktualizovány a zaměřeny na jejich přípravu na soběstačný život v souladu se zákonem.

V § 75 ZVTOS se dále uvádí, že po dobu výkonu trestu věznice vytvářejí předpoklady k tomu, aby odsouzení mohli po propuštění z výkonu trestu plynule přejít do soběstačného života v souladu se zákonem. Přitom úzce spolupracuje s příslušnými orgány sociální zabezpečení, zejména jim poskytují včas potřebné informace a umožňují jim průběžný kontakt s odsouzeným.

Věznice se rovněž postará o to, aby propuštěný odcházel na svobodu s platným občanským průkazem. Propuštěný se podrobí lékařské prohlídce, která je zdokumentována. Výkon trestu odnětí svobody končí v momentě, kdy odsouzený opustil věznici. Před úplným opuštěním věznice odsouzený odevzdává veškerý majetek věznice, jsou mu navraceny osobní věci a je mu povolena koupel. Pokud odsouzený nevlastní žádné věci, jsou mu věznicí zapůjčeny. Odsouzenému jsou vydány léky, které musí užívat, a také peníze. Pokud žádné peníze nevlastní, věznice může odsouzenému

půjčit až do výše 2 000,- Kč peníze na dopravení se do svého bydliště. Finance se mohou na žádost prominout. Odsouzený se musí propustit neprodleně. Pokud je odsouzený propuštěn nemocný, musí věznice postupovat podle platného zákona a popřípadě jej musí odvézt do nejbližšího zdravotnického střediska pro zajištění potřebné zdravotní péče, jak uvádí Matoulek a Sejkorová (2011).

1.4 Postpenitenciární péče

Postpenitenciární péče navazuje na penitenciární péči. Postpenitenciární péčí se rozumí péče, která probíhá již po vykonání trestu odnětí svobody, tedy po propuštění. Je to podpora jedince v znovu začlenění nebo také resocializaci do společnosti. Klientovi je nabídnuta péče zejména v oblasti sociálních služeb. Péči postpenitenciární můžeme rozlišit na nucenou a dobrovolnou. Nucená je stanovena zákonem, a tak je jedinec stále v omezení svobodného života. Zařazujeme sem probaci, probační dohled, ochranný dohled nebo paroli. Naopak dobrovolná forma postpenitenciární péče je formou svobodnou. Záleží tedy na jedinci, jak se bude chovat a jak svůj závazek naplňovat. Propuštěný jedinec může v této formě kontaktovat charitativní organizace, které se touto péčí zabývají. Propuštěnému a jeho rodině je nabídnut psychoterapeut pro zvládání stresu a nátlaku okolí po jeho propuštění. Zaměřuje se také na kriminální chování, aby nedošlo k recidivě (Veteška, 2015). Jak již bylo zmíněno, právě poskytovatelé z neziskových organizací nabízejí mnoho programů pro propuštěné. Po dobu návštěv programu je pracovník v kontaktu s poskytovatelem a po ukončení dostává závěrečnou zprávu, kde jsou shrnuty výsledky klienta. Závěrečná zpráva je rozdělena do tří částí. Do té první je zahrnuta osobní situace klienta, jeho poměry, zázemí a zaměstnání. Druhá část obsahuje hodnocení, jak klient plnil probační plán, jak plnil soudní povinnosti a také omezení. Ve třetí a poslední části je shrnut průběh programu a spolupráce s pracovníkem. Z této zprávy se dále dělá závěrečná zpráva, která je obecným shrnutím a dává se jako podklad soudu, který podle ní stanoví, jak se klient osvědčil, popřípadě neosvědčil (Štern eds., 2010).

1.4.1 Probační a mediační služba

Podle zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Probační a mediační službě“ nebo „ZPMS“) se podle § 1 zřizuje Probační a mediační služba, která provádí v rozsahu stanoveném tímto zákonem nebo zvláštním zákonem úkony probace a mediace ve věcech projednávaných

v trestním řízení. Probační a mediační služba je organizační složkou státu a účetní jednotkou.

Podle § 2 ZPMS se probací rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným (dále jen „obviněný“), kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo stáním zástupcem uloženým podmínkám a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů. Podle (Matoušek et. al., 2005) se Probační a mediační služba zabývá prací s pachateli a oběťmi trestného činu. Probací můžeme chápat organizaci, která vykonává dohled nad obviněným, kontroluje výkony trestů a pomáhá obviněným i obětem. Pojem mediace znamená metodu nalezení řešení konfliktu mezi obětí a obviněným. Cílem organizace je tedy začlenění obviněného zpátky do společnosti, zapojení poškozeného, obnovení jeho pocitu bezpečí a zároveň ochrana společnosti. Publikace (Štern, eds., 2010) říká, že mediací se rozumí bezprostřední kontakt oběti a pachatele trestného činu za doprovodu mediátora, jehož snahou je urovnání konfliktu, ke kterému došlo v rámci trestného činu. Pracovníci PMS rovněž vytvářejí postupy, které se uskutečňují v přípravných fázích a také před rozhodnutím soudu.

Dle § 4 ZPMS Probační a mediační služba vytváří předpoklady k tomu, aby věc mohla být ve vhodných případech projednána v některém ze zvláštních druhů trestního řízení, nebo mohl být uložen a vykonán trest spojený s odnětím svobody, anebo vazba byla nahrazena jiným opatřením. Za tím účelem poskytuje obviněnému odborné vedení a pomoc, sleduje a kontroluje jeho chování a spolupracuje s rodinným a sociálním prostředím, ve kterém obviněný žije a pracuje, s cílem, aby v budoucnu vedl řádný život. Podle § 4 odst. 2 ZPMS Probační a mediační činnost podle odstavce 1 spočívá zejména a) v obstarávání podkladů k osobě obviněného a jeho rodinnému i sociálnímu zázemí, b) ve vytváření podmínek pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání, nebo pro schválení narovnání, zejména projednání a uzavření dohody mezi obviněným a poškozeným o náhradě škody nebo o vydání bezdůvodného obohacení, nebo dohody o narovnání, případě podmínek pro další takové procesní postupy či tresty nespojené s odnětím svobody, c) vykonává dohled nad chováním obviněného v případech, kdy bylo rozhodnuto o nahrazení vazby probačním dohledem, d) ve

vykonávání dohledu nad chováním obviněného v případech, kdy byl dohled uložen, ve sledování a kontrole obviněného v průběhu zkušební doby, v kontrole výkonu dalších trestů nespojených s odnětím svobody, včetně trestu obecně prospěšných prací, ve sledování výkonu ochranných opatření, e) ve sledování a kontrole chování odsouzeného v průběhu zkušební doby v případech, kdy bylo rozhodnuto o podmíněném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody. Podle § 4 odst. 3 ZPMS Probační a mediační služba současně pomáhá při odstraňování následků trestného činu u poškozených a dalších osob dotčených trestným činem.

Podle § 49 TZ se dohledem rozumí pravidelný osobní kontakt pachatele s úředníkem PMS (dále jen „probační úředník“), spolupráce při vytváření a realizaci probačního plánu dohledu při zkušební době a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona. Podle § 49 odst. 2 TZ je účelem dohledu a) sledování a kontrola chování pachatele, čímž je zajišťována ochrana společnosti a snížení možnosti opakování trestné činnosti a b) odborné vedení a pomoc pachateli s cílem zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život. Podle § 49 odst. TZ dohled nad pachatelem provádí probační úředník. Podle § 50 TZ pachatel, kterému byl uložen dohled, je povinen a) spolupracovat s probačním úředníkem způsobem, který mu probační úředník stanoví, a plnit probační plán dohledu, b) dostavovat se k probačnímu úředníkovi ve lhůtách, které mu probační úředník stanoví, c) informovat probačního úředníka o svém pobytu, zaměstnání a zdrojích obživy, dodržování soudem uložených přiměřených omezení a přiměřených povinností a jiných důležitých okolnostech pro výkon dohledu určených probačním úředníkem, d) umožnit probačnímu úředníkovi vstup do obydlí, ve kterém se propuštěný zdržuje. Podle (Probation, 2017) jde o určitou formu nápravy pod dozorem. Probace jde nejlépe charakterizovat jako trest podmíněného propuštění, kdy je odsouzený propuštěn zpět do společnosti za podmínek soudu a dohledu po stanovenou dobu. Zkušený pracovník je tak přidělen k tomu, komu byl dohled uložen a je odpovědný za posuzování rizik a taktéž dodržuje podmínky uvalené soudem a soudním řízením.

Podle § 51 odst. 1 TZ probační úředník je povinen vykonávat dohled nad pachatelem v souladu s vytvořeným probačním plánem, být mu nápomocen v jeho záležitostech a plnit pokyny předsedy senátu směřující k výkonu dohledu a k tomu, aby pachatel vedl řádný život. Probační úředník je povinen probační plán pravidelně aktualizovat s přihlédnutím k výsledkům dohledu a k osobním, rodinným a jiným poměrům

pachatele. Podle § 51 odst. 2 TZ poruší-li pachatel, kterému byl uložen dohled, závažným způsobem nebo opakovaně podmínky dohledu, probační plán nebo přiměřená omezení a přiměřené povinnosti, informuje o tom probační úředník bez zbytečného odkladu předsedu senátu soudu, který dohled uložil. Při méně závažném porušení stanovených podmínek, probačního plánu nebo přiměřených omezení a přiměřených povinností probační úředník upozorní pachatele na zjištěné nedostatky a dá mu poučení, že v případě opakování nebo závažnějšího porušení stanovených podmínek, probačního plánu nebo přiměřených omezení a přiměřených povinností bude o tom informovat předsedu senátu. Podle § 51 odst. 3 TZ nestanoví-li předseda senátu jinak, zpracuje probační úředník nejméně jednou za šest měsíců zprávu, ve které informuje předsedu senátu soudu, který dohled uložil, o průběhu výkonu dohledu nad pachatelem, o dodržování stanovených podmínek, probačního plánu a přiměřených omezení a přiměřených povinností pachatelem a o jeho poměrech.

Dohled pracovníka PMS se provádí individuálně a formou osobního kontaktu. Dohled se provádí v případech, že jde o náhradu vazby dohledem, dohledem v rámci podmíněného upuštění od potrestání, nad podmíněně odsouzeným, po podmíněném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody, v případě předčasného ukončení výkonu trestu a v případě porušení podmínek výkonu trestu. Pracovník používá prostředků pomoci a kontroly. Na první schůzi s klientem zpracovávají probační program, kde jsou uvedeny povinnosti, omezení, délka atd. Klient je rovněž seznámen s riziky neplnění probačního programu. Pracovník musí být s klientem v neustálém kontaktu, musí ho kontrolovat, vytvářet plány, pomáhat mu, mapovat rizika, která se mohou klientovi naskytnout, a také jeho potřeby. Klientovi se musí pomoci s čímkoliv, co je podstatné pro vedení správného a řádného života bez recidivy. Pracovník je také pravou rukou klienta z hlediska kontaktů na různé specialisty, úřady, ale také pomáhá obnovit narušené vztahy. Pracovník v průběhu setkávání a plnění programu předává klientovi informace, vede dokumentaci, je zaměřen převážně na osobní kontakt a profesionální rozhovor s klientem. Pracovník provádí i analýzu v rámci zjištěných informací o pachateli, činu a mapuje tak rizika, které mohou u klienta nastat. Probační plán se díky zjištěným informacím musí neustále aktualizovat, aby bylo zřejmé, co je již nepodstatné a na co se u klienta zaměřit (Štern et al., 2010). Pro ukončení kriminální kariéry propuštěného musí mít probační úředník, kterému byl svěřen propuštěný, potřebné dovednosti a schopnosti. Základním mezníkem je zde

vztah mezi pracovníkem a klientem. Probační úředník musí umět vyjadřovat potřebnou empatii, respekt, vřelost, aby zde panovala vzájemná důvěra a respekt. Klienta to tak směřuje k motivaci na sobě pracovat. Pokud úředník vybuduje kvalitní vztah a zatáhne klienta do dohledu a přiměje ho tak k vlastní aktivitě, je zde výrazná šance ke kvalitnímu návratu do běžného života. Probační úředník musí také klientovi dávat různé rady a praktickou pomoc a rovněž musí projevovat zájem o řešení problémů, jak uvádí (Tomášek et al., 2016).

1.4.2 Neziskové organizace

Ne všechny věci řeší právě PMS, a proto je v kontaktu s několika organizacemi jak nevládními, tak neziskovými. Jedná se o služby, které bývají součástí výkonu trestů. V mnoha zemích světa jsou součástí propuštění z výkonu trestu tzv. parole, které obsahují rozhodnutí parolové komise o povinnosti bydlení, chování atd. Touto cestou se vydává i Česká republika. Česká republika dostává finanční prostředky z Evropského sociálního fondu, díky kterému lze zakládat a realizovat mnoho organizací a programů třeba právě pro propuštěné. Zajímavé jsou například z oblasti kriminality mládeže. Za zmínku stojí organizace Podané ruce, Sdružení pro probaci a mediaci v justici, o. s., Česká katolická charita nebo Člověk v tísni. Právě PMS podporuje rozvoj takovýchto organizací. Cílem a smyslem je utvoření takových programů, které se budou dále rozvíjet na národní úrovni a zajišťovat pomoc prostřednictvím programům potřebným osobám. Utváření takovýchto programů je finančně velmi náročné, ale pokud se osvědčí, je důležité je rozvinout do dalších měst po celé České republice. Program pro dospělé pachatele zatím není, ale plánuje se v blízké době jeho spuštění. Jelikož se neustále zvyšuje recidiva pachatelů a trestná činnost jsou tyto programy právě na snížení recidiv vhodné. Probační a resocializační programy se zabývají problémy, které mohou postihnout právě lidi, kteří jsou následně odsouzeni. Jde o řešení dluhové situace nebo konfliktní situace v životě. Dále se zabývají nácvikem rozhovoru při pohovoru do zaměstnání nebo například programy pro řidiče aj. Financování takovýchto programů má mít na starosti právě PMS, která se bez různých organizací a programů neobejde z důvodu mnoha aktivit v rámci své práce. Za zmínku také stojí tzv. mentor, který je prozatím v testovací fázi. Jde o dobrovolnou spolupráci klienta a mentora, kdy jsou klientům dávány vzorce chování té dané komunity. Mentoring snižuje rizika chování klientů, které by mohlo následně vyústit například v trestní řízení. Mentoring se testuje zejména u romského obyvatelstva pokud mají provinilci rozhodnutím soudu nějaký

alternativní trest, který musí splnit, avšak kvůli jejich chování a neplnění trestů dochází k přeměně alternativních trestů na trest odnětí svobody. To vede k složité situaci jak toho, kdo se dostal do vězení, tak jeho rodiny. Právě romská komunita je ovlivněna mezníky právního vzdělání nebo jazykové bariéry. Cílem služby mentora je posílení právního vědomí pachatelů, osvojení si potřebných dovedností a splnění alternativních trestů, které mohou nesplněné vést k trestům odnětí svobody. Pracovník mentor pracuje převážně v terénu a poskytuje poradenství, rady a informace (Štern, et al., 2010). V České republice od roku 1994 existuje také centrum Rubikon, které podporuje propuštěné a pomáhá jim vrátit se zpátky do společnosti. Pomáhá jim převážně v získávání odpovědnosti, udržení si pracovní pozice a odstranění zadluženosti. Právě organizace Rubikon zprostředkuje propuštěným zaměstnání a naučí je finanční gramotnosti. Rubikon poskytuje projekty i veřejnosti. Za zmínku stojí také projekt s názvem Yellow Ribbon Run – Uteč předsudkům!, jehož jsou pořadateli organizace jako Rubikon, Probační a mediační služba, Vězeňská služba ČR a RunCzech. V rámci tohoto projektu jde o běh, který má upozornit na problém složitého začlenění propuštěného zpátky do společnosti.

2 Praktická část

2.1 Cíle výzkumného šetření

Cíle mé bakalářské práce byly stanoveny následovně:

- 1 Hlavní cíl, kterým je objasnit integraci pachatele trestné činnosti zpět do společnosti po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.
- 2 Vedlejší cíl, kterým je zjistit, zda potřeby propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody při jejich zpětné integraci do společnosti odpovídají možnostem, které poskytuje naše společnost.

2.2 Výzkumné otázky

Vzhledem ke stanoveným cílům byly definovány tyto výzkumné otázky pro 3 výběrové soubory:

Sociální organizace

Popis sociálního pracovníka (úředníka) – z jaké je organizace

1. Jaký význam má pomoc sociálních pracovníků pro osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody?
2. Jaké jsou nejčastější problémy a potřeby klientů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?
3. Jak tyto problémy a jejich potřeby řešíte?
4. Jak moc klienti s Vámi spolupracují a žádají o rady?
5. Co byste navrhovali změnit, aby byl pro propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody návrat do běžného života úspěšnější:
 - a) z pohledu Vaší organizace
 - b) z pohledu Probační a mediační služby
 - c) z pohledu dalších subjektů (jakých)?

Probační a mediační služba

1. Jaký význam má pomoc Probační a mediační služby pro osoby před jejich propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody a po jejich propuštění?
2. Jaké jsou nejčastější problémy a potřeby klientů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?
3. Jak tyto problémy a jejich potřeby řešíte?

4. Jak moc klienti s Vámi spolupracují a žádají o rady?
5. Co byste navrhovali změnit, aby byl pro propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody návrat do běžného života úspěšnější:
 - a) z pohledu Vaší organizace
 - b) z pohledu sociálních služeb
 - c) z pohledu dalších subjektů (jakých)?

Propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Popis klienta – věk, doba trvání výkonu a důvod výkonu trestu odnětí svobody

1. Výkon trestu – průběh výkonu trestu, problémy při plnění výkonu trestu, doba trvání výkonu trestu, přípravy na běžný život – jak moc velké byly přípravy se zaměstnanci, poradili Vám vše potřebné?
2. Co jste se naučil během výkonu trestu, jaké byly Vaše pocity – například co jste chtěl na sobě změnit?
3. Jak jste byl připravován na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody ze strany Vězeňské služby, ze strany Probační a mediační služby a případně ze strany jiných subjektů (jakých)?
4. Byla pro Vás poskytnutá pomoc před propuštěním dostačující, a pokud ne, co by měla tato pomoc obsahovat?
5. Když jste byl propuštěn, věděl jste hned kam jít? Co byste potřeboval jako první po propuštění (ohledně zaměstnání, ubytování, informací, rad)?
6. Jaká a kým Vám byla poskytnuta pomoc po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?
7. Vám poskytnutá pomoc po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody byla dostačující, abyste se mohl snadněji začlenit zpět do společnosti? Pokud ne, co se Vám nedostávalo?
8. Jak vidíte svoji budoucnost? Co plánujete?

2.2 Realizace výzkumu

Výzkum probíhal od února do dubna roku 2019, a to během našich praxí ve třetím ročníku, a to zejména na Probační a mediační službě, kterou jsem si vybrala v rámci praxe k bakalářské práci. Vzhledem k tématu bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní výzkum formou rozhovorů s informanty. Jako první jsem si určila otázky a témata, která pro mě byla v rámci výzkumu a rovněž k naplnění cílů praktické části mé bakalářské

práce klíčová. Otázky jsem připravila podle pravidel polostrukturovaného rozhovoru. Následně jsem je seřadila podle důležitosti tématu a logického návaznosti. V den nástupu na praxi u Probační a mediační služby, jsem probačního pracovníka poprosila o možnost rozhovorů se třemi klienty, které předem telefonicky kontaktoval a domluvil nám termín schůzky. Na Probační a mediační službě jsem provedla rozhovor také u třech probačních pracovníků, kteří odpovídali na 5 otevřených otázek. Následně jsem pod dohledem probačního úředníka provedla tři rozhovory s podmíněně propuštěnými, každý odpovídal na 8 otázek. Dotazovaný byl předem informován o podstatě výzkumu, byl seznámen s cíli, metodami a postupy, které jsem při výzkumu použila a rovněž měl možnost si vše v klidu a v dostatečném čase zvážit. Každý rozhovor jsem nahrávala jako záznam na mobilní zařízení. Během rozhovoru jsem podle potřeby doplňovala otázky nebo se k nim více do hloubky vracela. Poslední tři rozhovory se uskutečnily každý na jiném pracovišti. Po Probační a mediační službě jsem navštívila Úřad práce v Českých Budějovicích. Zde jsem provedla řízený rozhovor s úřednicí Úřadu práce. Díky jejímu doporučení jsem kontaktovala kurátora Magistrátu města České Budějovice, odbor sociálně právní, kde jsem si domluvila další setkání. Poslední rozhovor probíhal se sociální pracovnící Azylového domu Sv. Pavla, taktéž na doporučení. Rozhovory se sociálními pracovníky (úředníky) měly 5 otázek a měly stejné znění jako u rozhovorů s úředníky Probační a mediační služby.

3 Metodika

3.1 Metoda techniky a sběru dat

K provedení praktické výzkumné části bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní výzkum. Otázky jsem si předem připravila a řídila se tedy polostrukturovaným rozhovorem, a to se sociálními pracovníky (úředníky), úředníky Probační a mediační služby a následně propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody. Polostrukturovaný rozhovor měl v rámci výběrového souboru předem připravené otázky, které jsem volila tak, aby dotazovaní co nejdříve odpovídali k obsahu mnou zvolených cílů. Sociální organizace a Probační a mediační služba měly stejné zaměření otázek. Otázky jsem řadila podle logické návaznosti a obsahu sdělení. Jak uvádí (Hendl, 2016) v rámci další fáze, a to rozhovoru, může dotazovaný v průběhu výzkumu otázky přizpůsobovat či pozměňovat a díky nim lze dojít k novému rozhodnutí či rozhodnutí jak sběr dat dál

směřovat. Podle Hendl (2016) se metodika zabývá systematizací, posuzováním a navrhováním a je pouze na nás, jak výzkum provedeme, jelikož záleží na našich názorech, znalostech a etických a hodnotových stránkách. Analýza podle něj spočívá v rozdělení celku na komponenty a zjistit, jak tyto komponenty mezi sebou fungují a jaké mají mezi sebou vztahy.

Kvalitativní výzkum spočívá ve sběru prvotních dat, která slouží k identifikaci zkoumaného jevu a taktéž k ověřování účinnosti metod jak uvádí Hubík (2006). Jak uvádí Miovský (2006), data lze zpracovat a systematizovat různými způsoby. Vybraný způsob pak lze v průběhu třídění měnit, doplňovat nebo přepracovávat. Výsledkem pak má být utřídění a popis získaných dat.

Před každým rozhovorem jsem informanty informovala o nahrávání hlasového záznamu na mobilní zařízení a taktéž o podstatě výzkumu, cíli, metodách a postupech, které byli při výzkumu používány k tomu mi dali jejich informovaný souhlas. Byli srozuměni, že všechny získané údaje budou anonymně zpracovány a použity pouze pro účely vypracování mé závěrečné bakalářské práce. S pracovníky Probační a mediační služby a taktéž se sociálními organizacemi probíhaly rozhovory v rozmezí 10-20 minut. Rozhovory s propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody byly kratší, a to zejména z důvodu toho, že jejich vyjadřovací schopnosti nebyly na takové úrovni jako u probačních úředníků, kteří k mým otázkám měli další doplňující informace oproti propuštěným. Otázky jsem u všech informantů vedla stejným způsobem. Rozhovory byly prováděny od února roku 2019 a v rámci rozhovorů jsem si veškerý záznam nahrávala na mobilní zařízení, a poté jsem všechny otázky a odpovědi doslovně přepisovala do písemné podoby.

Poznámkový blok, počítač, magnetofon, kamera jsou užitečnými prostředky pro rozšíření badatelových schopností. Pomáhají jeho paměti a vidění. Usnadňují uchopení detailů a pomáhají organizovat a analyzovat získané údaje. Vhodné technické vybavení mu umožňuje pobývat ve zkoumaném prostředí mnohem příjemněji, bezpečněji a účelněji. Při jejich používání se však musí respektovat etické principy platící za všech okolností (Loučková, 2010, s. 57).

Podle Miovský (2006) představuje zvukový záznam velkou podporu a pomoc, jelikož si výzkumník nemusí vést žádné poznámky a může se lépe soustředit na kvalitu mluveného slova. Zvukový záznam je autentický a zachycuje veškeré tóny, vady a doprovodné zvuky aj.

V rámci vyhodnocení získaných rozhovorů jsem použila metodu otevřeného kódování, kde je cílem rozkrytí analyzovaného textu. U sociálních organizací a úředníků PMS vznikly stejné kategorie z důvodů pokládání stejných otázek. Tyto dvě organizace jsou tedy vedeny ve výsledcích pod jednou kategorií a každá má svůj odstavec. Jedná se o první průchod tématem, kde se čte přepsaný rozhovor a je kladen důraz na kritická místa. Kódy jsou vyjádřeny podstatnými jmény jako například slovem přátelství, ale rovněž mohou být vyjádřeny slovesy nebo přídavnými jmény podle (Hendl, 2016). Vše jsem si podtrhávala podle důležitosti a následně jsem vyhodnocovala. Z kódů jsem udělala složky tzv. kategorie, které mají obecné uchopení. Dle (Hendl, 2016) se při označování podtrhávají různé fráze, slova nebo věty podle toho, o čem materiál vypovídá a můžeme je nazvat - kódy a následně k tomu přiřazujeme vhodné označení tedy ty tzv. kategorie. Podle autora máme ještě další dva druhy kódování a to je kódování axiální a selektivní.

Kategorie získané v rámci rozhovorů se sociálními organizacemi a s probačními úředníky PMS:

- Pomoc před propuštěním
- Pomoc po propuštění
- Problémy po propuštění
- Řešení problémů a potřeb
- Spolupráce klientů
- Návrh na změnu

Kategorie získané v rámci rozhovorů s propuštěnými z VTOS:

- Průběh výkonu trestu
- Změny na sobě samém
- Příprava na propuštění
- Pomoc a potřeby
- Hledání

- Opora
- Budoucnost

3.2 Výzkumný soubor

Výzkum byl prováděn v Jihočeském kraji, a to v krajském městě České Budějovice. První navštívenou organizací byla státní organizace Probační a mediační služby v Českých Budějovicích, kde jsem uskutečnila rozhovor s dvěma probačními úředníky a jednou úřednicí. Zde jsem pokračovala také v rozhovorech se třemi propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody. Všichni tři byli muži. Následně jsem provedla rozhovor s úřednicí Úřadu práce v Českých Budějovicích, úřednicí Magistrátu města České Budějovice na oddělení sociálně právníma poslední rozhovor proběhl se sociální pracovnící Azylového domu Sv. Pavla.

Výběr právě těchto pracovišť byl uskutečněn z toho důvodu, že náplň jejich práce je blízká tématu mé bakalářské práce. Tento požadavek splňovala nejvíce Probační a mediační služba. Byla mi zde poskytnuta možnost provést rozhovory s podmíněně propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody. Někteří propuštění totiž na Probační a mediační službu docházet nemusejí, proto je velmi těžké takové osoby střetnout. Rozhovory s probačními úředníky a sociálními pracovníci či úřednicí jsem volila taktéž s možností co nejbližšího vztahu k mnou zvolenému tématu. Díky rozsáhlým znalostem těchto osob, které s propuštěnými z VTOS každodenně pracují, jsem získala relevantní informace. Všechny přepsané rozhovory jsou zde v práci v Seznamu příloh s č. 2-10.

4 Výsledky

Analýza řízených hloubkových rozhovorů proběhla pomocí základní teorie, a to otevřeným kódováním. Na základě výzkumu byla vymezena část úseku textu a té byl přiřazen kód.

Kategorie vzniklé z rozhovorů se sociálními pracovníci (SP) a s úřednicí Probační a mediační služby:

- Pomoc před propuštěním

- Pomoc po propuštění
- Problémy po propuštění
- Řešení problémů a potřeb
- Spolupráce klientů
- Návrh na změnu

1. Kategorie: Pomoc před propuštěním

Kategorie SP zahrnuje kódy: zaměstnání, ubytování, dávky, pomocná ruka

Pracovnice ÚP sdělila, že pomoc v rámci jejich organizace spočívá v nalezení uplatnění propuštěných osob na trhu práce a jejich umístění do nějakého zaměstnání, vzhledem k nutnosti řešení například exekuce aj. Pomáhají ve spolupráci s odděleními jako je například případ hmotné nouze, která proplácí lékařské prohlídky potřebné k nástupu do zaměstnání. Práce kurátora spočívá například v pomoci navázán kontaktu s rodinou nebo řešení ubytování. K nim se dostávají propuštění po VTOS. Kurátoři pomáhají také s vyřízením sociálních dávek na ÚP, kde je to složité v tom, že pokud jde propuštěný na ubytovnu a ne do podnájmu, dávku na bydlení nedostane. Kurátor tedy pomáhá i s hledáním ubytování. Sociální pracovnice azylového domu uvedla, že propuštění lidé z výkonu trestu nemají žádné zázemí, přišli o bydlení a často i o kontakt s rodinou a nemají práci díky záznamu v rejstříku trestů. Sociální pracovník je v těchto případech pro něj oporou a pomocnou rukou a pomáhá mu tak dostupnými možnostmi překonat tuto nelehkou situaci.

Kategorie PMS zahrnuje kódy: obecná rovina, oslovení PMS, pomoc, podpora

Všichni informanti se shodli na oslovení Probační a mediační služby, která klienta následně ve věznici navštíví. Klient dá probačnímu úředníkovi různé informace, které si PMS následně kontroluje, zda jsou pravdivé. Jak uvedl probační úředník 3: *„On těžko má prostor pro to, aby třeba doložil soudu, že má příslib zaměstnání, má možnosti návratu do té a té lokality, do té rodiny, k partnerce, k partnerovi, ale nemá šance z VTOS to nějak doložit, ověřit, je to pouze jenom sdělení, takže ten význam pro klienta je v tom, že my jsme schopni tyhle informace verifikovat.“* PMS může zkontaktovat poškozené, může klienta navést k tomu, co má udělat, aby podmíněné propuštění

proběhlo. Probační pracovník ho může vést k tomu, aby si zařídil bydlení, zaměstnání, bez čehož nelze dojít k podmíněnému propuštění. Probační pracovník tak klientovi pomáhá, je mu podporou a dává zpětnou vazbu.

2. Kategorie: Pomoc po propuštění

Kategorie SP zahrnuje kódy: zaměstnání, finance, poradenství

Úřednice ÚP uvedla, že pomáhají v nástupu do zaměstnání a získávání finančních prostředků, aby mohli bývalý vězni dál pokračovat v běžném životě. Podle jejího názoru by bylo nejlepší, kdyby propuštění nevyužívali sociální pomoci a příspěvků, ale raději si sehnali pořádné zaměstnání, i když to není úplně snadné kvůli záznamu v jejich rejstříku trestů. Kurátorka sdělila, že taktéž řeší finanční prostředky, ale i poradenství v rámci exekucí, kam klienty odkazují. Kurátorka magistrátu uvedla: „*Někdy je to obtížně řešitelné, protože ani třeba neví, kde všude ty dluhy jsou nebo se zjišťují exekuce, kde jsou, takže určitě to dluhové poradenství.*“

Kategorie PMS zahrnuje kódy: dohled probačního úředníka, zkušební doba, podpora, spolupráce

Pokud dostane propuštěný dohled probačního úředníka, nastávají mu různé povinnosti - např. podrobí se léčbě, musí dodržovat nějaká omezení, musí dokládat nahrazení škody, neměnit zaměstnání a probační úředník toto vše kontroluje, vymezuje určité mantinely a dává propuštěnému možnost zpětné vazby. Jak uvedl probační úředník 1: „*To propuštění může být bez dohledu, může ho soud pustit a čekat jenom, jestli něco nového neprovede, a pokud ne, tak je vše v pořádku. Anebo je tam dohled a ten člověk ještě musí prokazovat, že teda opravdu funguje jako co se týče: má zaměstnání, dělá ty věci jak se dělat mají.*“ Zkušební doba dohledu může být maximálně na 7 let. Doba záleží na tom, jak dlouho byl propuštěný ve VTOS. Probační úředník usiluje, aby klient získal či si udržel zaměstnání a musí mu poskytovat pomoc, aby propuštěný neměl pocit, že je pouze kontrolován. Propuštěný musí rovněž opravdu spolupracovat, jinak PMS informuje soud a ten může rozhodnout o návratu klienta zpět do vězení.

3. Kategorie: Problémy po propuštění

Kategorie SP zahrnuje kódy: dluhy

Kurátorka sdělila, že tedy jde o problémy finanční, ubytování a hlavně dluhů. Pomáhají zjišťovat exekuce a domlouvat splátkové kalendáře tam, kde se dají dluhy dohledat. Sociální pracovnice azylového domu uvedla problémy propuštěných v oblasti bydlení, dluhů, ztráty a hledání zaměstnání, řešení dávek a evidence na ÚP nebo také zajišťování osobních dokladů. Shoduje se tak s odpovědí kurátorky Magistrátu města České Budějovice.

Kategorie PMS zahrnuje kódy: dluhy, učení se, zvyk

Informanti se shodli v tom, že záleží na délce trestu a pobytu ve vězení. Pokud byl propuštěný ve VTOS dlouho, například 10 let, vypadl z běžného života. Proto se musí naučit žít v úplně novém prostředí, které dříve nebylo, než odcházel do VTOS. Musí se naučit například novým technologiím (jízdenky lze platit kreditní kartou, aj.). Dále se musí se umět zorientovat, kde co najít a kde co je. Propuštěný si také musí zvyknout na každodenní řád – chození do práce, hrazení dluhů. Jak uvedl probační pracovník 2: *„Mnohdy žijí jakoby v naivních představách, jak to bude fungovat a v tom je ta realita tak zarazí, že to někdy vzdají nebo chtějí rezignovat na to všechno a chtějí zmizet a zase páchat trestnou činnost. Pokud tam není silná motivace, jako je třeba rodina, vztah, rodiče, tak je to někdy velmi náročné.“*

4. Kategorie: Řešení problémů a potřeb

Kategorie SP zahrnuje kódy: projekty, azylové domy

Úřednice ÚP uvedla, že řeší převážně nezaměstnanost, nic jiného není v její kompetenci řešit. Snaží se klienty umisťovat a nabízet co nejvíce pracovních míst, dávat jim doručky, informace, popřípadě jim doporučit další kurzy. Jsou zde také projekty, jak psát životopis, jak se slušně obléct, že musejí přijít umytí, učesaní, což většinou nebývají. Pomáhají jim i z jiných oddělení, aby se zvládli zapojit do běžného života. Kurátorka uvádí řešení finanční tísně, dávek, ubytování v azylových domech, kde zjišťují, zda jsou volná místa. Sociální pracovnice uvedla, že pomoc je poskytována prostřednictvím sociálních pracovníků, a to podle individuálních potřeb jednotlivých klientů.

Kategorie PMS zahrnuje kódy: zaměstnání, informace, probační domy, mentoring

Všichni dotazovaní se taktéž shodli na tom, že v případě zaměstnání je momentálně vše v pořádku. Zaměstnání v dnešní době sežene každý, a to i ten, který nemá čistý trestní rejstřík. Je zde také nabídka Úřadu práce, a pokud je propuštěný schopný, lze si udělat rekvalifikaci. To může pomoci i v době, kdy bude krize v nezaměstnanosti. Pokud propuštěný potřebuje nějaké informace či s něčím poradit, je tu pro něj vždy probační úředník nebo také další sociální služby, na které se může obrátit. PMS plánuje v budoucnu spustit i probační domy, které by daly šanci i těm, kteří chtějí žádat o podmíněčné propuštění, ale nemají se kam vrátit. Probační domy by také sloužily k tomu, aby návrat do běžného života nebyl tak dramatický a tvrdý. Propuštění by se zde postavili na vlastní nohy a dořešili si minulé resty, jako jsou například dluhy. Probační úředník 3 uvedl testování systému mentorů, o kterém ředitelství do budoucna uvažuje, ale zatím se ještě testuje. Byla by oslovena dobrovolnická centra, kterým by nevadilo pracovat s touto cílovou skupinou a mentoři by s nimi trávili čas, provázeli by je, učili, pracovali s nimi. Mentoři by ukázali, kde se kupují například jízdenky na vlak, autobus, šli by s nimi do kina atd. Mentoři by byli pouze pro některé propuštěné osoby. Inspirací jsou opět západní země.

5. Kategorie: Spolupráce klientů

Kategorie SP zahrnuje kódy: úpadek, rady, motivace

Úřednice ÚP sdělila, že záleží na tom, jak kdo chce spolupracovat. Většinu propuštěných tvoří občané romské komunity, kteří o spolupráci nemají zájem. Klienti, kteří vypadli z cyklu zaměstnání, nechťejí spolupracovat a upadají do špatných sociálních podmínek, žádají pak dávky pomoci v hmotné nouzi. Jsou ale i někteří, kteří jsou rádi za pomoc a opravdu si o ni řeknou nebo se ptají, kam se mají obrátit atd. V procentech je to 80% nespolupracují a 20% ano. Kurátorka udává, že 2/3 si pro rady přijdou. O propuštění jsou kurátoři informováni z věznic. Ten, kdo má zázemí a nepotřebuje nic řešit, ten se neukáže, ostatní přijdou a hlásí se. Sociální pracovnice azylového domu uvedla, že je to u každého klienta jiné a záleží tak na vnitřní motivaci jednotlivých klientů. Ti, kteří přijdou žádat o pomoc a chtějí ji využít, mají zájem svoji životní situaci změnit.

Kategorie PMS zahrnuje kódy: povinnost, půl

Klienti musejí spolupracovat z povinnosti, a pokud tak nečiní, mají problém. Všichni se shodli na tom, že půlka žádá o rady a chce se změnit a půlka ne. Někteří propuštění jsou schopní, a tak role probačního úředníka je čistě kontrolní – dokládají zaměstnání, hrazení dluhů a rady nepotřebují, další nejsou schopní a nespolupracují – žijí tak, jak si myslí, že je správně a končí tak v trestné činnosti a jdou zpět do vězení. Poslední skupina jsou ti, kteří potřebují radit třeba jen v něčem – například jsou schopní v zaměstnání, ale mají problémy s bydlením a naopak.

6. Kategorie: Návrh na změnu

Kategorie SP zahrnuje kódy: Probační a mediační služba, Úřad práce, sociální služby a další subjekty

Úřednice ÚP říká, že propuštění přijdou na ÚP už dostatečně vybavení, prošli PMS, setkali se se sociálními pracovníky, kteří je nějak nasměrovali, a na ÚP už přicházejí s podmínkou, že chtějí najít zaměstnání nebo chtějí mít zaplacené zdravotní pojištění, protože jako propuštění ho nemají. Z tohoto důvodu si pracovnice není jistá, co na pracovišti ÚP změnit či vylepšit. Co se týče PMS si také není jistá, jelikož její spolupráce s organizací spočívá pouze v tom, že pokud se klient nedostaví na schůzku, pracovnice hledá důvody, proč nepřišel a zda se něco nestalo. O tom, co změnit někde jinde, nemá přehled. Kurátorka uvedla, že z pohledu jejich organizace je tlačí počet možností zajistit ubytování, jelikož například v zimě jsou azylové domy plně obsazené. Nejvíce jim tedy chybí možnost zprostředkovat ubytování. Myslí si, že by v našem městě měla fungovat Armáda spásy, která by pomáhala nejen propuštěným, ale také alkoholikům, nemocným aj. Ze strany PMS by to mohlo být podrobnější předávání informací o odsouzeném během jeho výkonu trestu. Sama organizace totiž posílá informační dopis do vězení, takže už během výkonu trestu se na ně mohou vězni obrátit. V rámci organizace Azylového domu Sv. Pavla by sociální pracovnice změnila oddělení poskytovaných služeb. V tuto chvíli mají tři služby v jedné tzn. klienti se z jednotlivých služeb spolu setkávají a přicházejí tak do úzkého kontaktu. Hrozí tak, že se klient propuštěný z výkonu trestu odnětí svobody, který využívá azylový dům a je v první chvíli motivovaný ke změně, dostává do kontaktu s klienty na Nizkoprahovém denním

centru, kteří v tuto chvíli páchají trestnou činnost a na změnu nepomýšlí. U klienta se díky tomu zvyšuje riziko recidivy. Bylo by proto dobré, tyto služby od sebe oddělit. Organizaci Probační a mediační služby nebo jiných organizací si pracovníci netroufá posoudit. Podle jejího názoru by bylo vhodné, kdyby všichni odsouzení po dobu výkonu trestu měli povinnost pracovat, a to v rámci zadávání městských zakázek a z vydělaného platu si hradit pobyt ve vězení popřípadě splácet své dluhy. Někteří klienti totiž často ve složité životní situaci vnímají výkon trestu jako vyřešení jejich situace a to zejména v zimním období.

Kategorie PMS zahrnuje kódy: Probační a mediační služba, sociální služby, další subjekty

Všichni informanti PMS se opět shodli na tom, že je vhodné doplnit pomoc propuštěným o probační domy. Ty by do 3 let měly vzniknout a dát tak možnost více odsouzeným k návratu do běžného života, a to zejména těm, kteří se nemají kam vrátit, ale chtějí žádat o podmíněčné propuštění. Ohledně sociálních služeb uvedli dva probační úředníci potřebu větší informační spolupráce s Policií ČR a OSPODEM. Probační úředník 3 uvedl požadavek zavedení více ubytoven. Ohledně dalších subjektů probační úředník 1 uvedl zavedení organizace Rubikon do více měst v České republice. Ta hledá propuštěným zaměstnání. Probační úředník 3 uvedl také více ochotných zaměstnavatelů – ten se inspiroje západní Evropou – aby byl vypracovaný systém práce s propuštěnými. Uvádí ale tak, že nejzákladnějšími věcmi pro úspěšný návrat propuštěného jsou hlavně rodina, zaměstnání a bydlení.

Kategorie vzniklé z rozhovorů s podmíněně propuštěnými:

- Průběh výkonu trestu
- Změny na sobě samém
- Příprava na propuštění
- Pomoc a potřeby
- Hledání
- Opora
- Budoucnost

7. Kategorie: Průběh výkonu trestu

Kategorie zahrnuje kódy: průběh, problémy, přípravy

Propuštěný 3 uvedl, že výkon trestu je pro člověka, který nikdy ve vězení nebyl, něco příšerného. Odsouzený je zavřený v malé místnosti bez okna, všude s mřížemi a se starým nábytkem. Uvedl, že ve vězení má 99,9% lidí problém, což je v rozporu s odpovědí propuštěného 1, který uvedl, že problémy neměl, mohl se tedy tak zařadit mezi 0,1% bezproblémových. Odsouzený uvedl, že jsou problémy jen s bachaři, což je opět v rozporu s odpovědí odsouzeného 3, který uvedl, že problémy jsou s lidmi, protože do vězení se dostávají zlí lidé. Všichni informanti uvedli, že ten, kdo se chce dostat ven a stojí o to napravit se, má možnost a je důkladně připravován. Každý odsouzený má možnosti i práce ve VTOS a přivydělat si tak na své osobní potřeby například koupení si sladkosti nebo lepšího pracího prášku. Někteří také vydělané peníze posílají svým rodinám domů. Blízcí je mohou ve VTOS navštěvovat. V rámci přípravy jsou ve VTOS různé kurzy, například vyplňování dokumentů pro Úřad práce. Propuštěný 3 uvedl: „*Zaměstnanci pomohli, tak tam funguje všechno, si myslím, celkem solidně, kdo má zájem, tak mu opravdu pomůžou, ale nic není zadarmo, jako včetně toho, dostat se tam k té pomoci. Musíte si za tím jít a snažit se o ní a ona pak přijde*“.

8. Kategorie: Změny na sobě samém

Kategorie zahrnuje kódy: pocity, učení se, přemýšlení

Propuštěný 1 sdělil, že neměl žádné pocity chtít se změnit, nic se nenaučil a názor na vše má stále stejný. Oproti tomu propuštění 2 a 3 uvedli, že měli plno času nad sebou přemýšlet. Chtěli se změnit, došli k tomu, že už nemají nikomu slepě věřit a naopak se snažit nedělat hlouposti. Propuštěný 3 se dostal díky přemýšlení sám nad sebou ve VTOS k literatuře o meditaci a začal pracovat na minimalizaci svých špatných vlastností. Díky vězení poznal sám sebe v krajních situacích, kdy měl strach, že přijde o své blízké a rodinu.

9. Kategorie: Příprava na propuštění

Kategorie zahrnuje kódy: čekání, pohovory, spolupráce

Propuštění uvedli, že po zažádání o podmíněčné propuštění s nimi nikdo na přípravě na běžný život nepracoval. Uvedli, že mohli pouze čekat, jak soud rozhodne. U klasického propuštění se chodí výstupním oddělením, kde zaměstnanci s vězni pracují, tohle se u podmíněného propuštění neabsolvuje. Za propuštěným 2 jezdil probační úředník a ten říkal, jak by to u soudu probíhalo, a pokud by jej pustili, zda souhlasí se spoluprací s PMS. PMS se tak spojovala i s rodinou. Propuštěný 3 se naopak spojil s kurátorem, který zkoumal jeho rodinný život a také se u soudu přimluvil. Propuštěný 1 uvedl, že se účastnil několika pohovorů, kde musel prokázat, zda má kde bydlet, zda má práci a vyplňoval různé formuláře, jak požádat o propuštění atd. PMS s ním údajně nespolupracovala.

10. Kategorie: Pomoc a potřeby

Kategorie zahrnuje kódy: vycházení z VTOS, aktivity

Propuštěný 2 sdělil, že pokrytí jeho potřeby, pomoci nebylo před propuštěním dostačující, dostal pouze půlku věcí ze skladu a musel pro něj dojet otec. Po propuštění už nebyla pomoc žádná. Podstatné je mít potvrzení o práci, jinak žadatele nikdo nepustí. Propuštěný 3 konzultoval s vězni, kteří vycházeli ven, zda pomoc a potřeby jsou dostatečné, co zaměstnanci a organizace pro vycházející vězně nabízí. Dozvěděl se, že ti, kteří nemají kam jít (po VTOS), se obvykle dostávají zpět do vězení, jelikož v rámci příprav nespolupracovali, nehlásili se na různé kurzy a přednášky, jelikož hráli před ostatními hrdiny. Tito lidé tedy nevědí, co po propuštění dělat, kam jít bydlet atp. a dostávají se opět do vězení. Každý se musí zajímat o rady a informace sám a vyvinout tak potřebnou aktivitu a zájem.

11. Kategorie: Hledání

Kategorie zahrnuje kódy: ubytování, zaměstnání

Všichni informanti se shodli na tom, že věděli, kam po propuštění jít, měli zařízené ubytování a zaměstnání. Tyto věci musejí mít zařízené všichni podmíněně propuštění. Všichni se také shodli na tom, že ten, kdo nejde na podmíněné propuštění, ale celý trest si odbude, následně neví kam jít, co dělat atd.

12. Kategorie: Opora

Kategorie zahrnuje kódy: rodina, přátelé, kurátoři, PMS, integrace

Propuštěný 1 sdělil, že mu nikdo nepomohl, sám si našetřil peníze a našel si po ubytovně podnájem. Následně řekl, že s ním žije syn a žila i nějaký čas dcera. Oporu tedy od rodiny má a je s ní v kontaktu. Další propuštění se shodují, že oporu mají v rodině, přátelích a také od kurátorů a úředníku PMS. Propuštěný 2 uvedl: „*Nekoukal jsem, zda začlenit se zpátky do společnosti bude snadný, prostě už jsem udělal chybu a někdo se už na mě skrz prsty koukal, ale to já už jsem neřešil, protože už jsem věděl, že to nemůžu vrátit, tak jsem si řekl, že už to budu dělat jenom dobře*“.

13. Kategorie: Budoucnost

Kategorie zahrnuje kódy: důchod, domov, děti

Propuštěný 1 řekl, že už nic nepotřebuje a vše má a že za chvíli jde do důchodu. Další dva propuštění si chtějí zařídit vlastní dům, chtějí cestovat, žít svědomitě a propuštěný 3 uvedl, že chce svým dětem poskytnout normální a kvalitní život a dát jim kvalitní vzdělání.

5 Diskuze

Má bakalářská práce se zabývá problematikou integrace pachatelů trestné činnosti zpět do společnosti. V teoretické části jsem díky nastudované odborné literatuře nastínila tento systém – tedy průběh trestu odnětí svobody, přes různé programy ve věznicích až po odchodu z VTOS a následnou spolupráci s Probační a mediační službou. Vysvětlila jsem pojem socializace což podle (Řeháč, 1998) znamená vzájemné působení společnosti a jedince. Rovněž jde o navazování, prohlubování a nalézání vzájemných kontaktů. O 3 roky později (Jandourek, 2001) uvedl, že v socializaci jde o proces, kterým se začleňujeme do určité skupiny s jasně stanovenými pravidly, hodnotami a normami. Obě teorie, které autoři uvedli a jejichž obsah literatury je poměrně zastaralý, je však stále aktuální a definice neměnná. Myslím si, že ačkoliv jsem uvedla poměrně zastaralé zdroje, tak i přesto jsou stále aktuální a i z nich by se mělo do dnešní doby čerpat. Pokrok jde sice vpřed, ale autoři i minulého století, stojí za pozornost

o přečtení si jejich literatury a pojmů. V první části teoretické práce a to v podkapitole vývoj kriminality jsem uvedla graf – vývoje celkové registrované kriminality. Na obrázku je patrné, že po roce 1989 díky otevření hranic a seznámení se s novými věcmi například převoz drog apod. kriminalita v České republice výrazně vzrostla. V posledních letech si drží rovnoměrné tempo. V roce 2013 byla vyhlášena amnestie Václava Klause, která ani v pozdějších letech neměla na vývoj kriminality až takový vliv. Nepatrné kolísání křivky je v roce 2016, tedy po 3 letech vyhlášení amnestie. Pojem trest je zakotven v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, pod § 13 trestný čin, který je čin protiprávní, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Právě (Kuchta et. al., 2005) uvedl, že trest je jedním z prostředků, který používá stát k donucení. Právě trest má od různých autorů mnoho teorií a definic. Podle zákona se řídí soudy. Pokud se vrátíme k penitenciární péči, jak uvedl (Veteška, 2015) je penitenciární péčí, speciální péčí o jedince, kteří jsou ve vězení, protože jim byl uložen trestní odnětí svobody. Autoři Matoulek a Sejkoroová (2011) doplňují pojem, že odsouzeným i ve vězení zůstávají stejná práva jako na svobodě. Ohledně typů věznic jsem také čerpala z databáze, kde bylo uvedeno, že se struktura věznic v historii změnila. V jádře zůstala stejná – myšleno tedy, že po celou dobu historie, jsou pachatelé trestání, za spáchané činy, které nejsou v souladu se společností. Změny se týkaly uspořádání a organizační struktury věznice. V každém státě na světě jsou typy věznic a to od těch nejlehčích, po nejtříženejší. Díky programům podle Matoulek a Sejkoroové (2011) má odsouzený ve věznici k dispozici různé činnosti, které jsou pro některé jedince povinné a také často dobrovolné. Toto tvrzení se tedy shoduje s odpovědí některých propuštěných. Ten kdo se chce změnit a pracovat na sobě, musí pomoc vyhledávat – chodit na různé kurzy, přednášky aj. Kdo zájem nemá, chodit nemusí – jde tedy o dobrovolné účasti. Podle zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediální službě se probací rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným. Je to kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů. Můžeme tak navázat na publikaci (Štern, eds., 2010), která uvádí, že mediací se rozumí bezprostřední kontakt oběti a pachatele trestného činu za doprovodu mediátora, jehož snahou je urovnání konfliktu, ke kterému

došlo v rámci trestného činu. Pomoc je zde zaměřena tedy nejen na pachatele, ale také i na oběti trestných činů. Pomoc obětem trestných činů je také ukotvena zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). V zákoně se můžeme dočíst, co je předmětem úpravy, vymezení různých pojmů, odbornou pomoc, poskytování informací a také jaké mají oběti právo na ochranu. Literatura se tedy u autorů shoduje. V rámci tohoto tématu můžeme na sebe informace neustále nabalovat a doplňovat si další a další znalosti. Ty také lze pak ověřit například tvrzením informantů, kteří poskytli rozhovory.

V rámci praktické části jsem si zvolila cíle, kterých jsem chtěla dosáhnout. Tyto cíle jsem naplnila díky výběru kvalitativního výzkumu, tedy řízených rozhovorů s vybranými informanty. Hlavním cílem bylo objasnit integraci pachatele trestné činnosti zpět do společnosti po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Výzkum se skládal ze tří vybraných souborů s předem připravenými otázkami. Každý dotazovaný z výzkumného souboru přispěl k tomu, abych splnila tento hlavní cíl. Nejvíce aktivní v rámci rozhovorů byli pracovníci organizací, méně obsažné byly rozhovory s propuštěnými. Dozvěděla jsem se a popsala celý průběh integrace, tedy že ve věznicích s vězni pracují na tom, aby dokázali žít venku za mřížemi plnohodnotný život bez páchání trestné činnosti. Propuštění však řekli, že pracují jen s těmi, kdo o to stojí a mají zájem se polepšit. Při podmíněném propuštění systém odchodu z vězení funguje poměrně jinak než po klasickém výkonu trestu. Podmíněně propuštění, kteří podají žádost, musí také splnit různé podmínky. Jednou z nich je například doložit doklad o tom, že po propuštění mají kde bydlet a mají domluvené zaměstnání. Splnění této podmínky může být pro některé odsouzené velmi těžké, pokud nemají někoho blízkého, kdo by to za ně vyřídil. Od toho je tu také Probační a mediační služba.

Vedlejším cílem bylo pak zjistit, zda potřeby propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody při jejich zpětné integraci do společnosti odpovídají možnostem, které poskytuje naše společnost. Každý propuštěný řekl, že nic nepotřeboval, od úředníků jsem se však dozvěděla více zajímavé odpovědi. V rámci rozhovorů navrhovali, co všechno by se dalo změnit, co se do budoucna připravuje, co se ve společnosti postrádá. V této době ohledně zaměstnání nejsou žádné problémy, jak tomu bylo před pár lety. Každý, kdo momentálně hledá zaměstnání, nemusí mít strach, že by jej nenašel. Letos je nezaměstnanost na nejmenší hranici udávané v procentech 3,2%. Například v roce 2016 byla nezaměstnanost 5,5%. Zaměstnání si momentálně může najít i osoba, která nemá

čistý trestní rejstřík. Co se týče bydlení, jsem se dozvěděla, že by bylo vhodné doplnit město o další azylové domy, ty jsou totiž problémem převážně v zimním období, kdy jsou zaplněné až přes určenou kapacitu a někteří, co se nestihli ubytovat včas, nemají téměř šanci. Do budoucna se rovněž přes Probační a mediační službu plánují postavit probační domy, které by usnadnily první rok života propuštěnému, který se nemá kam vrátit. Propuštění by se teda lépe naučili přijmout realitu venku na svobodě a v postavení se na vlastní nohy by jim pomohli vybraní pracovníci. Plánuje se také mentoring, který již byl testován. Jedná se o osobu mentora, který by trávil čas s propuštěným, pomáhal mu, hlídal ho, radil mu. Mentor by byl pouze pro určité osoby, převážně pro ty, které byly ve výkonu trestu odnětí svobody delší dobu, a po propuštění by vzhledem k neustálému zdokonalování technologií možná nevěděly, co a jak si pořídit, neuměly se zorientovat atd. Mentoring je právě v testovací fázi - testuje se zejména na romské komunitě. V oblasti sociálních služeb mají propuštění k dispozici mnoho organizací, které mohou kontaktovat v případě řešení nějakého problému. V Českých Budějovicích nabízejí bez poplatku také dluhové poradenství, kde poradí, jak dluhy řešit, vypočítají splátkové kalendáře atd.

Co se týče mého názoru po třech rozhovorech s propuštěnými, první 2 informanti mě nepřesvědčili o tom, že se chtějí změnit, a to vzhledem k jejich odpovědím na mé otázky. Do rozhovorů se nezapojili tolik, jak bych očekávala. Některé odpovědi byly také typu, že nic neudělal, že je a bude stále stejný a že názor nezmění. Informant 3 mě příjemně překvapil detailním obsahem odpovědí a bylo u něj vidět, že sám se změnit chce a pracoval na tom už ve vězení. Tato změna může také souviset s tím, že má malé holčičky.

Během své praxe a terénní práce jsem už nejen teoreticky, ale také prakticky poznala, jak jsou všechny organizace propojené vzájemně mezi sebou a spolupracují spolu, i když možná v některých případech jsou podle propuštěných rezervy.

Závěrem se dá shrnout, že potřeby propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody jsou ve své podstatě ze strany subjektů, které je poskytují, na dostačující úrovni. Zejména v oblasti podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody lze tuto situaci hodnotit pozitivně. Jak již bylo výše zmíněno, je však stále co zlepšovat. Například lepšími možnostmi poskytnout ubytování – výstavbou probačních domů, zavedením organizace Rubikon do více měst v České republice, urychlením zavedením mentoringu

a dalšími opatřeními. Z výzkumu také vyplynulo, že pomoc propuštěným, ať bude sebelepší, bude mít smysl pouze v případech, pokud o ni odsouzení sami projeví zájem. Pokud ne, tak jakákoliv pomoc nebude nic platná.

6 Závěr

V bakalářské práci jsem vypracovala teoretickou a praktickou část. Informace pro teoretickou část jsem čerpala z odborné literatury. Popsala jsem základní problematiku v oblasti kriminality a osvětlila vybrané termíny jako kriminologie, trest, socializace a také penitenciární a postpenitencirání péče, která zahrnuje fáze od výkonu trestu odnětí svobody až po samotné probační dohledy u propuštěných na svobodu. V praktické části jsem stanovila hlavní a vedlejší cíl. Hlavním cílem bylo objasnit možnosti integrace pachatele trestné činnosti zpět do společnosti. Vedlejším cílem pak zjistit, zda potřeby propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody při jejich zpětné integraci do společnosti odpovídají možnostem, které poskytuje naše společnost. Prostřednictvím kvalitativního výzkumu jsem prováděla řízené hloubkové rozhovory s předem připravenými otázkami, díky kterým jsem mohla naplnit jak hlavní, tak vedlejší cíl. Řízené rozhovory probíhaly u pracovníků sociálních organizací, úředníků Probační a mediační služby a u propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody. Největší přínos pro naplnění vytčených cílů své práce jsem získala od pracovníků sociálních organizací a probačních úředníků, kteří podrobně a výstižně odpovídali na mnou kladené otázky a doplňovali i něco navíc. Pracovníci odpovědi přesně formulovali a objasňovali problémy díky své kvalifikaci, velké znalosti této problematiky a spolupráci s mnoha propuštěnými.

V praktické části jsem si zvolila cíle, které jsem se snažila splnit v rámci kvalitativního výzkumu, tedy rozhovorů s vybraným souborem lidí, a to sociálními organizacemi, Probační a mediační službou a propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody. Popsala jsem cíle výzkumného šetření, výzkumné otázky, realizaci výzkumu, metodu techniky a sběru dat, výzkumný soubor a následně zjištěné výsledky. Rozhovory s úředníky Probační a mediační služby a sociálními organizacemi byly stejné, proto usnadňovaly i finální výsledek, kde jsem mohla porovnat zjištěné odpovědi, a dát tak obecný výsledek toho, co je potřeba změnit v rámci systému.

Díky praktické části své práce jsem měla možnost poznat se v terénu s novými lidmi, kteří mi předali mnoho svých zkušeností a znalostí ohledně problematiky kriminologie i vězeňství, Probační a mediační služby, ukládání trestu, plánování vývoje do budoucna v oblasti kontrolování propuštěných a spolupráce s nimi a další. Celá bakalářská práce mě velmi obohatila a posunula ve znalostech dál.

Osobně si myslím, a to vzhledem k zjištěným skutečnostem, že práce organizací s obviněnými i propuštěnými je na dobré úrovni. Je u nás řada organizací na které se mohou propuštění s čímkoliv obrátit a naše společnost jim ráda pomůže. Přesto je potřeba pomoc rozšířit a prohloubit. Problémem je především ubytovávání propuštěných a získávání pro ně zaměstnání. Určitě nikdo nechce, aby se kriminalita zvyšovala. Zaměstnavatelé by měli odhodit předsudky v tom, že je osoba „kriminálník“ a poskytnout mu kvalitní zaměstnání, aby se mohl propuštěný postavit na vlastní nohy, splatit dluhy a začít žít plnohodnotný život jako majoritní společnost. Co se týče zaměstnávání, existuje v České republice organizace Rubikon, která hledá práci právě propuštěným a za které u zaměstnavatele ručí. Tato organizace je však pouze na vybraných místech v České republice, její rozšíření v budoucnu by určitě bylo rovněž přínosné. Organizace Probační a mediační služby, Rubikon, Vězeňská služba ČR a RunCzech také pořádají akci s názvem Yellow Ribbon Run neboli Běh se žlutou stužkou, do které se může veřejnost zapojit a která pomáhá kvalitní integraci pachatelů trestné činnosti do společnosti. Projektu se účastní různé firmy, které zaměstnávají propuštěné, sami propuštění, jejich rodiny a široká veřejnost.

Má práce na téma Možnosti sociální integrace pachatelů trestné činnosti může sloužit jako materiál pro propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody, i dalším pachatelům trestné činnosti. Současně může být materiálem pro současné či budoucí pracovníky organizací zaměřujících se na pomoc propuštěným pachatelům, a to pro úředníky Probační a mediační služby a sociální pracovníky, kteří s pachateli rovněž pracují.

„Nikdo se nenarodí pro sebe, všichni se rodí pro lidskou společnost“

J. A. Komenský

7 Seznam použitých zdrojů

1. BÁRTLOVÁ, S., 1998. *Sociální patologie*. Brno:Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně. 53 s. ISBN 80-7013-259-0
2. BIDERMANOVÁ, E., 2016. Vývoj právní úpravy věznictví, úvod do problematiky zacházení s odsouzenými. In: MAREŠOVÁ A. et. al. *Výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody – kriminologická analýza*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 57-73. ISBN 978-80-7338-157-8
3. BIDERMANOVÁ, E., PETRAS, M., 2011. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 99. ISBN 978-80-7338-115-8
4. CEJP, M., 2011. *Aplikace výzkumných metod a technik v kriminologii – obecná část*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, s. 133. ISBN 978-80-7338-108-0.
5. FEDERMAN, C., 2017. *Punishment. The Encyclopedia of Political Thought*. [databáze]. Wiley-Blackwell. [cit. 2019-04-15] Dostupné na: <https://doi.org/10.1002/9781118474396.wbept0850>
6. HANINK, P. A., 2017. *Prison Culture. The Encyclopedia of Corrections* [databáze]. John Wiley & Sons, Inc. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118845387.wbeoc230>
7. HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 3. vydání.Praha: Portál. 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
8. HUBÍK, S., 2006. *Hypotéza*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zdravotně sociální fakulta. 80 s. ISBN 80-7040-842-1.
9. JANDOUREK, J., 2001. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, s. r. o. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.

10. JANKŮ, M., a kol., 2006. *Základy práva pro posluchače neprávnických škol*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 656 s. ISBN 80-7179-499-6.
11. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ H., a kol., 2005. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck. 568 s. ISBN 80-7179-813-4.
12. LOUČKOVÁ, I., 2010. *Integrovaný přístup v sociálně vědním výzkumu*. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon). 311 s. ISBN 978-80-86429-79-3.
13. MATOULEK, J., SEJKOROVÁ H., 2011. *Právní rádce odsouzeného*. Praha: Leges, s. r. o. 224 s. ISBN 978-80-87212-89-9.
14. MATOUŠEK, O., a kol. 2003. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál. 384 s. ISBN 80-7178-548-2.
15. MATOUŠEK, O., a kol. 2011. *Sociální služby. Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 2. vydání. Praha: Portál. 200 s. ISBN 978-80-262-0041-3.
16. MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ J., eds., 2005. *Sociální práce v praxi*. In: KROFTOVÁ, A., OUŘEDNÍČKOVÁ, L. *Sociální práce v rámci probační a mediační služby*. Praha: Portál. s. 283-298. ISBN 80-7367-002-X.
17. MATZ, A. K., 2017. *Probation. The Encyclopedia of Corrections* [databáze]. John Wiley & Sons, Inc. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118845387.wbeoc173>
18. MIOVSKÝ, M., 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
19. NAKONEČNY, M., 1993. *Základy psychologie osobnosti*. Praha: Management Press. 232 s. ISBN 80-85603-34-9.

20. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., 2004. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: ASPI Publishing. 452 s. ISBN 80-7357-026-2.
21. PALOMARES, E., 2014. *Probation and Probationers. The Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. [databáze]. Wiley-Blackwell. [cit. 2019-04-15] Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118517383.wbeccj159>
22. *Kriminalita*. [online]. Policie České republiky. [cit. 2019-01-21]. Dostupné na: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
23. ROZUM, J., KOTULAN, P., TOMÁŠEK, J., 2008. *Účinnost dohledu u osob podmíněně propuštěných*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 170 s. ISBN 978-80-7338-073-1.
24. ŘEZÁČ, J., 1998. *Sociální psychologie*. Brno: PAIDO. 268 s. ISBN 80-85931-48-6.
25. SVATOŠ, R., 2012. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o. 292 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
26. ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., eds. 2010. *Probace a mediace. Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál. 216 s. ISBN 978-80-7367-757-2.
27. *Teorie temperamentu*. [online]. Studium psychologie. [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <https://www.studium-psychologie.cz/psychologie-osobnosti/4-temperament-teorie-temperamentu.html>
28. TOMÁŠEK, J., DIBLÍKOVÁ, S., SCHEINOST, M., 2016. *Probace jako efektivní nástroj snižování recidivy*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 182 s. ISBN 978-80-7338-163-9.
29. THEERATHITIWONG, S., 2017. *Prison Culture. The Encyclopedia of Corrections* [databáze]. John Wiley & Sons, Inc. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118845387.wbeoc284>

30. VÁGNEROVÁ, M., 2004. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vydání. Praha: Portál, s. r. o. 872 s. ISBN 80-7178-802-3.
31. VETEŠKA, J., 2015. *Mediace a probace v kontextu sociální andragogiky*. Praha: WoltersKluwer, a. s. 251 s. ISBN 978-80-7478-898-7.
32. ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M., 2004. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: ARMEX PUBLISHING, s. r. o., 146 s. ISBN 80-86795-05-5.
33. 2018. *Statistická ročenka České republiky – 2018* [online]. Český statistický úřad. [cit. 2019-02-06] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/29-soudnictvi-kriminalita-nehody>

Právní předpisy, zákony, vyhlášky

34. Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, 2000. In *Sbírka zákonů České Republiky*, částka 74, s. 3616-3621. ISSN 1211-1244
35. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, 1999. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 58, s. 3170-3187. ISSN 1211-1244
36. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, 2009. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 11, s. 354-464. ISSN 1211-1244

8 Seznam příloh a obrázků

Příloha č. 1

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. V současné době vypracovávám závěrečnou práci, v rámci které provádím výzkum, jehož hlavním cílem je objasnit integraci pachatele trestné činnosti zpět do společnosti po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Vedlejším cílem pak bude zjistit, zda potřeby propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody, při jejich zpětné integraci do společnosti, odpovídají možnostem, které poskytuje naše společnost.

Prohlašuji, že souhlasím s účastí na výše uvedeném výzkumu. Studentka mne informovala o podstatě výzkumu a seznámila mne s cíli, metodami a postupy, které budou při výzkumu používány. Souhlasím s tím, že všechny získané údaje budou anonymně zpracovány a použity pro účely vypracování závěrečné práce studentky.

Měl/a jsem možnost si vše řádně, v klidu a v dostatečně poskytnutém čase zvážit. Měl/a jsem možnost se studentky zeptat na vše pro mne podstatné a potřebné. Na tyto dotazy jsem dostal/a jasnou a srozumitelnou odpověď.

Prohlašuji, že beru na vědomí informace obsažené v tomto informovaném souhlasu a souhlasím se zpracováním osobních a citlivých údajů účastníka výzkumu v rozsahu, způsobem a za účelem specifikovaným v tomto informovaném souhlasu.

Souhlasím s poskytnutím rozhovoru pro účely výzkumu k bakalářské práci.

V

Dne

Podpis:

Příloha č. 2

Sociální organizace – úřednice Úřadu práce

1. Jaký význam má pomoc sociálních pracovníků pro osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody?

Takže my tady na Úřadu práce na oddělení zprostředkování zaměstnání nejsme přímo jako sociální pracovníci. Pomáháme klientům najít uplatnění na trhu práce, umístit je do nějakého zaměstnání vzhledem k té jejich situaci, protože většinou mají nějaké exekuce, jsou bez domova, nemají peníze v podstatě na nic, tak právě proto se jim snažíme nějaké to místo zprostředkovat, samozřejmě s pomocí organizací, které tu máme jako je třeba hmotná nouze a další, které třeba přispívají na nějaké ty pracovní třeba lékařské prohlídky, které vlastně potřebují, aby pak mohli do toho zaměstnání nastoupit.

2. Jaké jsou nejčastější problémy a potřeby klientů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Tak z mého pohledu určitě ten nástup do zaměstnání nebo obecně získání finančních prostředků, aby mohli samozřejmě dál pokračovat v běžném životě, což by bylo nejlépe, kdyby nevyužívali sociální pomoc a příspěvky, ale právě to zaměstnání, takže proto se snažíme co nejvíce tady ty osoby zaměstnat, není to vždy úplně snadné, protože ten záznam v rejstříku trestu je velice omezující, protože spoustu zaměstnavatelů požadují ten čistý trestný rejstřík, takže ty dělnické profese, manuální práce.

3. Jak tyto problémy a jejich potřeby řešíte?

Tak my řešíme především tu nezaměstnanost, my vlastně jakoby v naší kompetenci nemůžeme řešit nic jiného, protože k nám už jakoby přijdou ti hotoví, nebo propuštění, všechno mají vyřešený, takže je snažíme umisťovat, snažíme se jim nabízet co nejvíce volných pracovních míst, opravdu je nenechávat se rozkoukat, protože oni vlastně nemají po čem koukat. Třeba ty dlouhodobě propuštění měla jsem tu pána, byl 11 let ve vězení, v podstatě za těch 11 let je takový vývoj, že on v podstatě vůbec nevěděl, seděl tady byl úplně mimo, takže je opravdu posílat do toho zaměstnání, dávat jim

doporučenky a informace. Opravdu je tam honit, aby si zvykli na to, že to zaměstnání musí shánět, že se člověk musí sám vynasnažit, případně mu doporučit další kurzy, jsou tu různé projekty, kde je třeba naučit psát životopis. Pro nás je to běžná věc, ale oni vůbec neví co to je, jak se to píše nebo jak se chovat na pohovoru, jak být třeba slušně oblečený, umytý, učesaný, což oni většinou nebývají, takže i tady s tím je můžeme třeba i nepřímo my nebo kolegové z jiných oddělení jim pomoci, aby se stihli a zvládli zapojit do toho běžného života.

4. Jak moc klienti s Vámi spolupracují a žádají o rady?

Jak kteří, ale v mém případě většinu těch propuštěných tvoří občané romské komunity, který úplně spolupracovat nechtějí. Je pravdou, že včera mi jeden pán, který seděl asi 7x, včera jsme ho umístili do zaměstnání jako strojírenský dělník, ale je to spíše výjimka. Oni právě jak jsou tak vypadlí z toho cyklu toho hledání zaměstnání nebo chození do toho zaměstnání tak často nechtějí a upadají právě do těch špatných sociálních podmínek a staví se jako klienti na dávkách a pomoci hmotné nouze. Ale někteří jsou rádi za naši pomoc a opravdu si o to místo rádi řeknou nebo se ptají, mohla byste mi poradit, kam mě odkázat atd. Jsou to lidi procentuálně 80 na 20.

5. Co byste navrhovali změnit, aby byl pro propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody návrat do běžného života úspěšnější za:

- a) z pohledu Vaší organizace
- b) z pohledu Probační a mediační služby
- c) z pohledu dalších subjektů (jakých)?

Tak z pohledu naší organizace si úplně myslím, že jako Úřad práce, my jako oddělení zprostředkování, je už dostaneme hotový, prošlou tou Probační a mediační službou, těmi sociálními pracovníky, kteří je teda nějak nasměrovali a umístili je, našli jim ty základní věci jaké jsou potřeba a přijdou už jakoby s tou podmínkou, že chtějí hledat zaměstnání nebo chtějí mít zaplacené zdravotní pojištění, protože oni v tuhle tu chvíli je zaplacené nemají právě z té pozice propuštěného, takže kvůli tomu a právě teda se snažíme je uchytit na tom trhu práce, ale úplně přímo, co bychom navrhovali změnit, já nevím, protože jak říkám, oni mi nepřijdou jako propuštění, oni přijdou už když si tady to kolečko těch institucí, co tady vlastně máme, obešli. Z Probační a mediační služby

tak nevím, protože s tou tolik nespolupracuji, protože když já s ní spolupracuji tak spíš když mi klient nepřijde, tak zjišťuji, jestli se třeba náhodou něco nestalo nebo jestli nebyl umístěn do té vazby nebo potom do výkonu trestu, takže úplně že bychom spolu komunikovali – typu že by mi dali vědět, dnes Vám přijde tenhle a tenhle pán, je třeba dělat tohle a tohle, na našem oddělení právě nefunguje, nevím, jestli pracovníci z hmotné nouze nebo z nějakých příspěvků, ale spíše ne. Další subjekty v tuhle chvíli mě nic nenapadá.

Příloha č. 3

Sociální organizace – kurátor Magistrátu města České Budějovice – oddělení odboru sociálně právní

1. Jaký význam má pomoc sociálních pracovníků pro osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody?

Tak pomáháme jim, cílem naší práce je pomoci jim se začleněním do společnosti a ty potřeby jsou různé u každých klientů je to různý, někdo potřebuje navázat kontakt s rodinou, pokud byly přerušeny vazby atd. Nejvíce asi nejžádanější nebo nejpotřebnější je řešení ubytování, potom vyřízení sociálních dávek, s tím jim teda pomáháme. Sociální dávky vyřizují na Úřadu práce, pomoc jim vyplnit tiskopisy, protože je to docela složité a pak jednání s pracovníci hmotné nouze, sdělení informací o situacích těch klientů a tak, takže pomoc s tím. To jsou asi nejdůležitější problémy jejich nebo nejčastěji řešené a s tím ubytováním je to složitější, protože Úřad práce teda u těch, kteří nemají žádné sociální zázemí, nabízí možnost ubytování v azylovém domě a hodně těch klientů, který se vrací a už nechtějí do toho prostředí zase setkávat se s lidmi, kteří byli odsouzeni, protože je jich tam víc z těch odsouzených, alkoholiků a tak, takže to odmítají a v tom případě, kdyby se sehnalo místo na ubytování, tak Úřad práce neproplácí to ubytování. Takže pro ně je to taková komplikace, s kterou nepočítají, ale podle předpisů Úřadu práce toto nelze, tak v tom je ten problém asi a i počet těch ubytoven cenově přijatelných je teď v současné době tu jsou třeba obsazené v Českých Budějovicích. I to je docela teda problém sehnat to ubytování a pak další problém je shánění bydlení, protože zase pro potřebu Úřadu práce je třeba, aby byl hlášený pokud má trvalý podnájem tam, aby měl vlastně smlouvu, musí předložit, takže než se to se vyřídí, tak je to někdy i těžko řešitelný tyhle ty věci, takže musí často na ten azylový dům, a nebo některý to vzdají a bydlí u známých nebo o pomoc stále žádají.

2. Jaké jsou nejčastější problémy a potřeby klientů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Finanční zajištění, ubytování. Pak je to poradenství, protože hodně jich taky má exekuce takže dluhové poradenství na to tady jsou poradny v Českých Budějovicích, takže jim

dáváme kontakt nebo spolupracujeme s nimi, ale i to je někdy obtížně řešitelné protože ani neví třeba, kde všude ty dluhy jsou nebo se zjišťují exekuce, kde jsou tak to dluhový poradenství taky určitě

3. Jak tyto problémy a jejich potřeby řešíte?

Tak o tom už jsme mluvily, řešení finanční tísně i vlastně i přes Úřad práce, vlastně záleží na tom taky, jestli ve výkonu trestu byli zaměstnaní nebo ne, pokud byli, tak někdy si přinášejí nějakou částku, což je dobře teda na ten začátek, ale pokud nemají a dostávají jen sociální pomoc na cestu a na první dny nebo den a pak se vyřizují ty dávky hmotné nouze, takže pomoc s vyřízením těch dávek a ubytování, ale to už jsme říkaly, ubytovny azylový dům, obvoláváme a zjišťujeme, jaký je stav. Dluhová problematika taky, pomáháme zjišťovat exekuce jo nebo taky domlout splátkový kalendář u těch, který teda ví, takže kde se to nechá dohledat, takže taky v několika případech nebo častěji jednáme ohledně toho splácení dluhů nebo možnosti, i když teda na to neradi přistupují na tom vymáhání, ale taky jsme spolupracovali. Ti, kteří rodinné zázemí mají a nebylo narušené tak ti se vrací nebo mají vlastně pomoc na ten začátek, takže tam se to neřeší. Někteří se tady hlásí a ptají se na možnost vyřízení dávek nebo je to prostě poradenství a poradenská činnost v různých oblastech.

4. Jak moc klienti s Vámi spolupracují a žádají o rady?

S propuštěných klientů nevím, když vezmu odhadem tak asi 2/3 přijdou. O tom propuštění jsme informovaní z věznice, takže odhadem přijdou asi takhle, ti kteří to zázemí mají a nepotřebují nic řešit tak se neukážou, ostatní teda přijdou a hlásí se, takže jsme v kontaktu.

5. Co byste navrhovali změnit, aby byl pro propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody návrat do běžného života úspěšnější za:

- a) z pohledu Vaší organizace
- b) z pohledu Probační a mediační služby
- c) z pohledu dalších subjektů (jakých)?

Z pohledu naší organizace tak co nás tlačí, tak je ta možnost zajištění toho ubytování, protože často ho opravdu není moc co nabídnout, třeba v zimě, když je azylový dům častěji obsazený a takže možnost toho ubytování a co nám asi chybí nejvíc, že tady nefunguje, což by asi pomohlo, tak je Armáda spásy, která v těch větších městech funguje a tady asi by v řadě případech ta pomoc byla pro naše klienty a také alkoholiky, nemocný a jiní, takže toto zařízení tady chybí. Z pohledu probační a mediační služby asi ne tam spolupracujeme při podmíněném propuštění, že dáváme dohromady informace společně a takže ty spolupracují víc během toho výkonu trestu, my až na konci i když teda se na nás taky obracejí v průběhu (ti vězni), tak jim posíláme informační dopisy v čem všem byli propuštěni, co je možná spolupráce s námi v čem všem jim můžeme pomoci, takže jsou informováni a pak se na nás obrací písemně nebo někdy i osobní návštěvou, kterou máme domluvenou. Informační dopis posíláme všem, co jsou odsouzení, takže už během toho výkonu trestu se na nás mohou obrátit. Tam je to většinou se obrací, pokud se jedná o rodinné vztahy, navázání zpřetrhaných kontaktů a tak v tomhle tom případě. Z pohledu jiných subjektů teď nevím.

Příloha č. 4

Sociální organizace – sociální pracovníce – Azylový dům Sv. Pavla

1. Jaký význam má pomoc sociálních pracovníků pro osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody?

Lidé propuštění z výkonu trestu, kteří se dostávají do našich služeb, nemají žádné zázemí. Přišli o bydlení, často i kontakt s rodinou. Nemají práci a se záznamem v rejstříku trestů a nezřídka i s dluhy, není lehké, často až nemožné, si novou práci najít. Sociální pracovník je pro ně oporou a pomocnou rukou a pomáhá jim dostupnými možnostmi překonat tuto nelehkou situaci.

2. Jaké jsou nejčastější problémy a potřeby klientů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Hledání bydlení, řešení dluhů, řešení dávek a evidence na Úřadu práce, občas i řešení osobních dokladů.

3. Jak tyto problémy a jejich potřeby řešíte?

S pomocí sociálního pracovníka, dle individuálních potřeb jednotlivých klientů.

4. Jak moc klienti s Vámi spolupracují a žádají o rady?

To je individuální, u každého klienta jiné. Z mého pohledu, záleží na vnitřní motivaci jednotlivých klientů. Ale ti, kteří přijdou do našich služeb a chtějí je využívat, zpravidla mají i zájem na tom, svoji životní situaci řešit.

5. Co byste navrhovali změnit, aby byl pro propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody návrat do běžného života úspěšnější za:
 - a) z pohledu Vaší organizace
 - b) z pohledu Probační a mediační služby
 - c) z pohledu dalších subjektů (jakých)?

Z pohledu naší organizace – v tuto chvíli máme všechny tři služby v jednom objektu a klienti z jednotlivých služeb se spolu setkávají a přicházejí spolu do úzkého kontaktu. Hrozí tak, že se klient propuštěný z výkonu trestu, který využívá službu Azylový dům A je v první chvíli velmi motivovaný ke změně, dostává do kontaktu s klienty na Nízkoprahovém denním centru, kteří v této době páchají trestnou činností a na změnu nepomýšlí. U klienta se tak zvyšuje riziko recidivy. Z mého pohledu by bylo vhodné od sebe jednotlivé služby oddělit. Z pohledu Probační a mediační služby osobně nemám velkou zkušenost s fungováním a činností PMS. Netroufám si tedy situaci z tohoto pohledu posoudit. Ani z pohledu dalších subjektů si netroufám posoudit. Myslím si, že by bylo fajn, kdyby všichni lidé po dobu výkonu trestu měli povinnost pracovat – obce a města by zadáváním městských zakázek mohly pracovní místa vytvořit a z platu si hradit pobyt, případně splácet své dluhy. Výkon trestu by měl být z mého pohledu zejména motivační. V tuto chvíli je to dle mého spíše naopak. Z pohledu našich klientů – ti, kteří jsou často v složité životní situaci, vnímají výkon trestu jako vyřešení jejich situace a to zejména v zimním období.

Příloha č. 5

Probační úředník 1

1. Jaký význam má pomoc Probační a mediační služby pro osoby před jejich propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody a po jejich propuštění?

No asi záleží jak u koho, ale asi kdyby to mělo být v obecné rovině tak možná nějaká podpora nebo i vedení třeba v tom počátku na svobodě, kdy se vlastně na něj naválí všechny ty problémy, teda který chvíli spaly a který nemusel řešit v tom vězení, které na něj nedoléhají, tak ono se to začne velice rychle sypat už třeba jen tím nástupem do zaměstnání začnou chodit exekuce, neví, za jaký konec to vzít a tak já v tom vnímám velkou roli prostě člověka, který může říct za jaký konec to začít řešit nebo by bylo možné samozřejmě asi by to nemělo být stylem direktivní teď uděláte tohle, tohle, ale otevřít mu ty možnosti a říct mu, když se rozhodnete takhle, tak to povede zřejmě tam a když se rozhodnete, tak to bude asi takhle s největší pravděpodobností, takže vnímám to jako podporu možná i někdo to může vnímat jako nějaký určitý přechodový období, kdy on už jako bude úplně samostatně fungovat a teď po tom propuštění a když byl 24 hodin pod dohledem tak pro někoho může mít i význam to že, ještě musí ještě trochu prokázat, že si to zaslouží být na svobodě a že se ještě od něj očekává něco. Jo, že to v tomto může možná pomoci, když ta zkušební doba jestliže se tady teda budeme bavit v nějakých mantinelech jako dohledu probačního úředníka tak samozřejmě, to propuštění může být bez dohledu může ho soud pustit a čekat jenom, jestli něco nového neprovede, a pokud ne, tak je vše v pořádku, a nebo je tam ten dohled a ten člověk ještě musí prokazovat, že teda opravdu funguje jako co se týče má zaměstnání, dělá ty věci, jak se dělat mají. Je otázka asi to nejde paušálně, jsou lidi, který prostě naskočí hned a možná by tu zkušební dobu zvládli i bez nás, jo, těžko asi říct a těžko předjímat, to asi nikdo nevíme, jak to je, někdo má podporu rodiny, kdy mu pomůžou a fungoval by i bez nás někdy, taky na rovinu říkám, že jsou ty dohledy probačních úředníků jsou po tom propuštění ukládaný i formálně, že pánu soudci to možná přijde mírné ho pustit a nic dál, mám tu případ kluka, který způsobil dopravní nehodu, pravda, zahynuli při tom dva lidé, no a ten kluk nebyl opilý, prostě nevěnoval se dostatečně řízení, jo. Nebyl v tom úmysl, nic, prostě asi se to může stát každému z nás, si dovedu představit, že prostě já bych za sebe taky ruku do ohně nedala, a ten dostal dohled. Kluk, který prostě vždycky pracoval, nemá žádný dluh nikde nesplacený, je z funkční rodiny, v životě

netrestaný, ano udělal tuhle tu chybu, šel do vězení a byl puštěný dřív, dochází k nám, ale ten dohled je úplně o ničem, je formální ve smyslu ano, ten si našel ještě než přišel na první schůzku na probačku, tak už měl práci, kterou mu pomohl sehnat brácha, prostě ta rodina funguje, vrátil se k rodičům, má přítelkyni a vlastně přijde a jenom mi řekne, jako že všechno při starým, jo, ale ty pohnutky pana soudce neznám, možná nějaký důvody k tomu měl, který mu přišly logický, nevím, ale i takový dohled tady třeba máme.

2. Jaké jsou nejčastější problémy a potřeby klientů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Tak já zase, my se setkáváme tedy výhradně s těmi podmíněně propuštěnými, jo to je třeba, ale možná to ani tak roli nehraje tady to slovíčkaření, protože ti co jsou propuštěni takzvaně na tvrdo, prostě vykonají celý ten trest, tak my se s nimi nepotkáme, jo, takže podmíněně propuštění. Většinou to není bydlení, protože to bych skoro řekla v 90% to není bydlení, protože oni když chtějí jít ven dřív, to znamená po polovině trestu třeba nebo i po třetině v některých případech, tak musí soudu prokázat nebo dát soudu informaci, že se mají kam vrátit jo, kdyby řekli já nemám kam jít, nevím čím se budu živit, ale chtěl bych jít po půlce trestu ven, tak s největší pravděpodobností je jako nepustí jo, takže přiznám se, že úplně bydlení to není, ale dovedu si jako představit, že teď teda úplně odbočím, ale v koncepci probační služby jsou takzvané probační domy, měl by být pilotní probační dům snad do dvou tří let a ty by mohly dát šanci i lidem, který se prostě nemají kam vrátit, když se vrátí nebo když možná když vykonají celý ten trest, tak se ta jejich situace nezmění, nebudou se mít stejně kam vrátit, ale už ho nikdo jako neohlídá a on se vrátí možná na tu ulici a najede na stejný styl života, takže je otázka, jestli by nebylo třeba lepší ho propustit o nějaký čas dřív, dát mu zkušební dobu a dát mu třeba povinnost, ano my víme, že se nemáte kam vrátit, ale dát mu povinnost třeba strávit rok v tom probačním domě, kde by se s ním pracovalo, aby se postavil na své nohy, jo, takže tohle smysl dává a je to jako další náš úkol probační služby, máme to koncepci a pracuje se na tom, takže to jsem trošku odbočila, to je to bydlení. Nejčastěji, abych teda byla stručná, dluhy, stoprocentně dluhy a někdy i ta práce, ale to zase závisí na tom, jak se daří ekonomice, bych řekla, zažila jsem období na probačce, kdy prostě ten, kdo měl záznam v rejstříku trestu, protože byla obecně vyšší zaměstnanost, tak si neškrtl, prostě to byl nepřekonatelný problém i u dělnických profesích, natož u nějakých jako lepších žejo, a dneska je doba zase naopak, kdy máme

klienty, který rozváží s PPL pomalu, dělají za kasou a vezmou je prostě, kdo má ruce, nohy, tak práci sežene a chce pracovat. Takže dneska to až takový problém není, je fakt, že když někdo úplně nechce, tak my ho tady trošku jako dáme mu nějaký termíny a musíte tohle a tak mi doložte, že vás nevzali, nebo kde jste se snažil, když říkáte nejde to, nemůžu ji sehnat tak jako že to není tak jako, že nic neseženou, je to o tom bavit se proč to teda nejde a kde jste sháněl, ale troufám si říct, že jakoby takaje ten největší demotivační faktor a ten největší problém je možná ta zadluženost no, že oni nemají motivaci jít legálně do práce, protože z těch dvaceti jim zbude deset jo a to jsou lidi, který prostě žijí přítomností a nevidí ten horizont, ano, já tu exekuci za tři roky splatím já to musím vydržet takhle z toho minima, ale oni to prostě chtějí hned, a tak utíkají do té šedý ekonomiky a nebo jsou i uvědomělí, kdo prostě mají třeba dvě práce – jednu tu legální, kde teda to a pak si chodí na brigády, která jim přilepší k té legální práci, ale takže asi tohle. V tuhle chvíli, ale ono zase za dva roky může být problém to zaměstnání, jo asi v tuhle chvíli dluhy a ale, ale může to být opravdu pak to zaměstnání.

3. Jak tyto problémy a potřeby řešíte?

Někdy si přinesou z toho vězení, když pracují, takže pár tisíc si můžou donést, taky záleží na délce trestu a taky na tom, jak jsou zaměstnání, nejsou ty výplaty v tom vězení jsou nízký a ještě jim z toho strhávají pobyt nebo náklady trestu jo to se platí teď nevím 130 na den, teď nevím teď to fakt možná kecám, takže to jim z toho strhávají a minimálně hned odejdou s větším dluhem z vězení než do něj šli když jim aspoň tohle strhávají a pak třeba výživné se z té výplaty strhává, nějaký kapesné žejo, aby si nakoupili hygienu a tak cigarety v kantýně, já vím, že je to zbytná potřeba, ale prostě tak kouří no a takže nějaký peníze jo, ale je to třeba já nevím teď když kouknu tady na pána tak pět tisíc po třech letech mu vypláceli při propuštění, že to nejsou horentní sumy. No problémy řešíme no tak samozřejmě, aby se mohlo s těma dluhy něco dělat tak jako musí mít příjem a pak když je to výše dluhu řešitelná, tak jim tady dáváme informace tady k tomu oddlužení, je tu na středisku, není to teda námi organizovaný je to od krajského soudu, ale každý čtvrtek bezplatná insolvenční poradna, kam se můžou dojit zeptat. Teď ty podmínky oddlužení se mají ještě zmírnit od června od července, že vlastně padne i ta hranice těch 30% minimálně zaplatit, záznam rejstříku trestu není překážkou pro toho jít do oddlužení takže asi zase nějaké informační servery a zase motivace to nevzdat zase ta práce s tím klientem jako taková jako že oceňovat každou

drobnost a ukazovat jim to světlo na konci tunelu, který možná oni nevidí no když se to na ně sesype hodně.

4. Jak moc klienti s Vámi spolupracují a žádají o rady?

To se asi taky nedá úplně paušálně, jako když mají povinnost spolupracovat, tak de facto musí, a pokud tak nečiní, tak mají problém, když to řeknu takhle jo. Tak mi informujeme soud že, neplní co mají, nespolupracují a u těch jestli se teda bavíme o těch podmíněně propuštěných klientech, tak vlastně ten následek může být to, že si jdou vykonat ten zbytek, který jim byl odpuštěný, jsou to někdy i že odpustí nebo jdou dřív o čtyři měsíce z výkonu trestu třeba z tříletého trestu je soud pustí dřív o čtyři měsíce tak kdyby neplnili, nefungovali, tak ty čtyři měsíce, si jdou vykonat ten trest, pak-li, že o tom soud rozhodne. Ohledně se zaměstnání se i ptají, chodí s dopisy, co jim chodí, je to takový, my se ptáme na ty oblasti co a jak, který máme potřebu zmapovat, ale oni se i ptají a dost často nosí ty věci, přišlo mi tohle, vůbec tomu nerozumím a nevím kam mám s tímhle zajít, jo nebo mám platit výživný a manželka je bůhví kde s dětmi, já o nich nic nevím, nevím kam to mám poslat a tak prostě zjišťujeme jo.

5. Co byste navrhovali změnit, aby byl pro propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody návrat do běžného života úspěšnější za:

- a) Z pohledu vaší organizace
- b) Z pohledu sociálních služeb
- c) Z pohledu dalších subjektů (jakých)?

Já vůbec nevím, přiznám se. Jako takhle narovinu, dokážu na to odpovědět jen z pohledu jestli vůbec tak z pohledu Probační a mediační služby a přemýšlím nad tou odpovědí. Ty domy, u lidí, který nemají ten, to rodinný zázemí a vlastně přijdou de facto io možnost toho podmíněného propuštění z toho vězení dřív, tak protože samozřejmě někdy si i tihleti lidi seženou papír, že je někdo ubytuje a že je někdo zaměstná jo a ten soud je třeba pustí a byl to jenom papír, to se určitě může stát a to nevyklučuju, ale asi tohle no, pro určitou skupinu lidí by mohlo mít svůj význam no, že by ten skok nebyl tak velký, měli by kde být a řešit si ty věci ještě tak jakože pod nějakou ochrannou rukou jo, že ten nájem by asi nebyl alá tržní jo, a oni ještě, když mají ty dluhy a zbude jim nezabavitelný minimum deset tisíc, tak jako zaplatit si nájem a všechny životní potřeby za měsíc za deset tisíc a nemají partnerku, se kterou by bydleli a sdíleli tyhle náklady, tak je nereálné v podstatě. Takže asi tohle pro určitou

skupinu určitě a nevím a to oddlužení je myslím nastaveno a bude nastaveno hodně vstřícně a hodně pro to, aby ty lidi se těch dluhů zbavili a až někdy mám trošku pocit, že jsou v nevýhodě ti věřitelé, ale tak jako já si myslím, že ten, kdo bude chtít, tak je reálný se těch dluhů zbavit no v tuhle chvíli za těch podmínek, když bude pracovat a aspoň trochu minimálně splácet takže tomu určitě pomůže ta novela toho zákona insolventního, pak teda pro klienty, který by se vraceli zpátky na ulici nebo do nějaký ubytovny, kde zase se může dít všelicos, tak možná ten probační dům. A asi mě úplně nic nenapadá, asi možná trošku i uvidíme, teď je ta ekonomika tak docela nastartovaná a ty možnosti práce jsou takový, ale možná i nějaká osvěta nebo i podpora od organizací, vím že existuje Rubikon, který se jim věnuje těmhle lidem propuštěným z vězení právě v tom zaměstnávání jo, tak možná kdyby tohle jako fungovalo v širším rámci po republice, teď oni jsou v Praze a myslím, že jezdí do nějakých věznic na severu Čech, mají nějaký záběr, že jo, tady třeba už ne, kde s nimi pracují na těch dluzích a na tom, aby si získali to zaměstnání a třeba se i trošku zaručí jako u toho zaměstnavatele a řeknou mu, my s ním tady už dlouhodobě spolupracujeme, funguje, když mu dáte šanci, je dost pravděpodobný, že třeba nezklame jo a tak, takže třeba i tady ta síť nebyla marná, protože nevěřím, že tenhle, tohleto úspěšný období, kdy sežene práci každý, je věčný, to zase přijde útlum, kdy si ti zaměstnavatelé budou vybírat a samozřejmě si vyberou radši člověka s čistým trestním rejstříkem, než když seděl tři roky za majetkovou trestnou činnost jo, takže možná ještě takhle třetí. Spolupracujeme, někdy řešíme společně s OSPODEM, máme společný klienty, ale trošičku jako snažíme se jít jedním směrem a ty věci vést, ale u téhle nevím.

Příloha č. 6

Probační úředník 2

1. Jaký význam má pomoc Probační a mediační služby pro osoby před jejich propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody a po jejich propuštění?

Tak abych to rozdělil, tak význam pomoci před jejich propuštěním má Probační služba v tom, že může zkontaktovat poškozené, může klienta navést k tomu, co má udělat proto, aby to podmíněné propuštění proběhlo, tudíž, může ho vést k tomu, aby jako si zařizoval svoje věci, aby si zařídil bydlení, zařídil si i zaměstnání s tím, že v případě třeba, po probačním úředníkovi zjistí něco, tak mu v tomhleto můžeme pomoci a samozřejmě nějakým způsobem mu dáme tu zpětnou vazbu na to, jestli ty věci, co soud požaduje, má splněné, nebo ne, tudíž ho už jako před tím podmíněným propuštěním vede k tomu, aby si jako uvědomil, že to podmíněné propuštění není automatický. Ty spolupráce s těma poškozenýma jim taky můžeme často pomoci v tom, že jim seženeme ty adresy nebo třeba je navedeme na to, aby začali hradit, aniž by docházelo k nějakým jakoby nepříjemnostem, že jim třeba napíšu příklad, když jde o nějakou citlivou věc, že třeba psali těm poškozeným, to je taky někdy to, že jim chtějí napsat, když to řeknu hloupě znásilněný, že se jim omlouvá atd. Což by většinou v těch lidech většinou mohlo vyvolat ještě další sekundární nějaký poškození. Co se týče z výkonu trestu, když jsou propuštěni, tak je většinou po tom propuštění, když dostanou dohled probačního úředníka, tak mají nějaké povinnosti, mají nějaké omezení a nějaké povinnosti například se podrobí léčbě, dokládat nahrazení škody, neměnit zaměstnání a zase ten probační úředník ten probační dohled ho nějakým způsobem kontroluje zároveň mu vymezuje určité mantinely a dává mu třeba i nějakou zpětnou vazbu na to, co dělá, nedělá a samozřejmě tím, že kontroluje ty povinnosti tak tlačí toho klienta k nějakému lepšímu sociálnímu fungování. Samozřejmě někdy je to těžký v tom, že ne každý klient reaguje na sílu nebo nějakou kontrolu, takže někdy s nimi musíme jednat trochu citlivěji, snažit se jim pomoci, aby oni měli pocit, že jim pomáháme, aby neměli pocit, že je jen kontrolujeme. Takže svým způsobem je to nějaký určitý zasazení do nějakého správného směru. S tím, že je tam teda kontrola, když budou páchat něco, co nemají, pokud nebudou spolupracovat, tak Probační služba okamžitě píše na soud, aby ten soud třeba zvrátil toho klienta do výkonu trestu.

2. Jaké jsou nejčastější problémy a potřeby klientů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Tak nejčastější takový ty problémy je jako zvyknout si na takový ten řád a na takový to dennodenní chození do práce, hrazení dluhů, často se na něj okamžitě sesypou dluhy, exekuce se jim ozvou, on začne chodit do zaměstnání, začnou mu strhávat. Mnohdy žijí v nějakých jakoby naivních představách, jak to bude fungovat a v tom je ta realita tak srazí, že to někdy vzdají nebo chtějí rezignovat na to všechno a chtějí zmizet a chtějí zase páchat trestnou činnost, takže to jsou takový ty největší problémy, kdy ten návrat z výkonu trestu, pokud tam není silná motivace jako je třeba rodina, vztah, rodiče, tak je to někdy velmi náročný a samozřejmě první, co přichází, jsou dluhy, to znamená začínají se ozývat exekutoři, jdou po nich dluhy a oni najednou vydělají 20 tisíc a z toho jim zůstane osm, tak to je jasný, že přichází určitá frustrace, takže to jsou takový nejčastější problémy.

3. Jak tyto problémy a jejich potřeby řešíte?

No tak řešíme to vždycky s klientem, nejdůležitější věc je si uvědomit, že jakoby mi to řešit můžeme, jak chceme, ale pokud ten klient neudělá nic proto, aby se něco stalo, tak se to stává vlastně naším problémem. Takže první, co je, musíme vycházet z toho, jak vidí problémy klient, když je chce řešit, tak ho nasměrováváme, radíme mu, dáváme mu nějaké podněty, máme tady dluhovou poradnu, která je každý čtvrtek, insolvenční jakoby možnost doptat se na insolvenční, máme nasmlouvané i samozřejmě poradny arichtelogickou poradnu závislostí, máme tady samozřejmě možnost nějaký sítě sociálních služeb, tzn. snažíme se nějakým způsobem je vést k tomu, aby to nějak zastabilizovali, tzn. vždycky vycházíme z pojetí toho klienta, z toho, jak to vidí klient a potom to řešíme následně - co víme, poradíme, co nevím, odkážeme, snažíme se toho klienta jakoby uschopnit, aby využíval ty sociální služby, které prostě jsou dostupné, ať už je to léčba drog, ať je to dluhy, ať je to pracovní agentura atd.

4. Jak moc klienti s Vámi spolupracují a žádají o rady?

Takhle, svým způsobem by se dalo říct, že ta spolupráce je v 60-70%, že klienti se ptají, žádají o určité rady, pak tady jsou samozřejmě klienti, kteří jsou velmi schopní těch 20% určitě bych si troufl říct, že možná 20-10% jsou lidi, kteří jsou velmi schopní, tzn. ta naše role je čistě kontrolní, takže oni přijdou, doloží zaměstnání, doloží hrazení

dluhů, nic po nás nechtějí, jsou schopní vlastně ten život zvládnout no a pak je tu samozřejmě procento lidí, který to nejsou schopní a ani nespolupracují, jo, tzn. do určité míry by se dalo říct, že někteří potřebují poradit třeba jenom v něčem, jsou klienti, kteří jsou velmi schopní, co se týče zaměstnání, ale mají problémy s bydlením, že se pohybují v nějaký šedý zóně, pak jsou tady lidi, kteří zvládají bydlení, ale v tom zaměstnání se tak trochu plácají atd. No a pak jsou tu ti, co vůbec nespolupracují, nestojí o žádnou spolupráci a většinou to končí tak, že oni žijí tak, jak mají pocit, že je správně, a končí buď znova v nějaké trestné činnosti a pak jdou do vězení.

5. Co byste navrhovali změnit, aby byl pro propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody návrat do běžného života úspěšnější za:

- a) z pohledu Vaší organizace
- b) z pohledu sociálních služeb
- c) z pohledu dalších subjektů (jakých)?

Tak co by se dalo zmínit z pohledu naší organizace, tak tam asi úplně nevím, na to bych teď asi nedokázal odpovědět v tom smyslu, že tím, že nezaměstnanost je velmi nízká a je dost pracovních příležitostí, tak asi těžko bych tady něco měnil, jako úvaha by se tady nabízela, třeba větší spolupráce s různými poskytovateli o zaměstnání, protože je to častý problém, nebo jako oni často se vymlouvají na to, že nemůžou najít zaměstnání, když mají záznam v rejstříku trestu, což úplně není pravda, tzn. určitě tohle, to je, co se týče naší organizace, asi by tam bylo nějaký zlepšení komunikace mezi námi a soudy, že by okresní soudy rychleji reagovaly na nějaký negativní zprávy od nás, ale to je spíš jako pohled na soud než na nás, nějaká větší provázanost třeba jakoby možného zaměstnávání, ale jak říkám, teď bych to vlastně moc nezdůrazňoval, protože nezaměstnanost je v současné době docela dobrá. Z pohledu sociálních služeb úplně nevím, protože když naši klienti mají problémy v sociálním fungování, co se týče zaměstnání, bydlení, tak oni většinou jsou schopni si to nějak řídit a nebo potom nejsou schopni vůbec spolupracovat, takže jako nevím, jestli bych teď nepodcenil organizace sociálních služeb a neřekl, že už je jí dost jo, jako že kdo chce pomoci, tak ten pomoc dostane, kdo nechce spolupracovat, tak jí stejně nedostane, i kdyby jednou tolik jo, takže tady bych se asi úplně velkého zlepšování obával. Z pohledu dalších subjektů a jakých, to je těžký, tam jde o to, že bychom větší kontrolu měli, kdyby samozřejmě byly jakoby větší možnost nějakého informačního sdílení s OSPODEM, s policií, což jako jsme v nějakým sdílení, ale ta policie když my informujeme policii o tom, že

například klient nechodí, tak oni to vnímají, ale nemůžou jako víc udělat, protože on nic neprovedl, takže z pohledu dalších subjektů bych řekl, že spíš nějaká rychlejší spolupráce v tom, že by se dalo víc na ty klienty třeba nějakým způsobem větší kontrola nad nimi, ale nevím do jaký míry je to legislativně možný.

Příloha č. 7

Probační úředník 3

1. Jaký význam má pomoc Probační a mediační služby pro osoby před jejich propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody a po jejich propuštění?

Tak, řekněme, že ta fáze před propuštěním klienta z výkonu trestu odnětí svobody, tzn. klient, který pravděpodobně uvažuje o tom, že by podal žádost o podmíněný propuštění, tak při této jakoby úvaze může oslovit Probační a mediační službu prostřednictvím nějaké styčné osoby přímo ve věznici, tzn. každý odsouzený v každé věznici ví na koho se má obrátit v té věznici, aby mu poskytla tzv. materiál, podnět pro zahájení spolupráce s Probační a mediační službou. Na základě řekněme vyhodnocení tohoto podnětu tohoto klienta pak navštíví probační úředník a klientovi je vlastně vysvětleno, že tahle ta spolupráce je z jeho strany dobrovolná a že samozřejmě se musí klient připravit na to, že případná zpráva nebo stanovisko Probační a mediační služby žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění může být jednak ve formě pozitivní, ale může ta zpráva být inegativní. Takže o tom je vlastně ten klient poučován. Význam spočívá v tom, že prostřednictvím Probační a mediační služby dojde k ověření sdělených informací, které uvádí odsouzený v rámci té žádosti o podmíněné propuštění, tzn. on těžko má prostor pro to, aby on třeba doložil soudu, že má příslib zaměstnání, sdělí soudu, že má možnost návratu do té a té lokality, do té rodiny, partnerce nebo partnerovi, ale nemá šance z výkonu trestu to nějak doložit, ověřit, je to pouze jenom sdělení, takže ten význam pro klienta je v tom, že my jsme schopni tyhle informace vyrefikovat a soudu a respektive i klientovi říct, jestli ty věci jsou pravdivé. Současně se ho kolegové určitě ptají na to, jak to má vlastně se svým vztahem přijetí viny, protože to je taky důležité, samozřejmě pokud ten klient tvrdí, že je nevinný, a že se do výkonu trestu dostal nevim na základě smyšlenky nějaké jakoby konspirační teorie, no tak pak ta spolupráce s tím klientem je velice obtížná, takže by měl tu vinu přijmout, popřípadě se v téhle části dají třeba nakontaktovat oběti trestných činů nebo poškození. Třeba tady v jižních Čechách neběží Křehká šance 2, ale běží v jiných věznicích a to právě slouží k tomu, aby byly osloveny oběti a aby měly možnost se vyjádřit i k té žádosti o podmíněné propuštění, vlastně oni sepisují takové prohlášení, to je zase podle zákona o oběti trestných činů zákon č. 45/2013 Sb., prohlášení oběti o dopadení trestného činu na jejich život. Takže i tohle se dá jakoby tomu soudu jakoby doložit to vyjádření té poškozené strany. Po

propuštění to zaleží, jestli klientovi je vyhověno a jestli ho soud pustí a samozřejmě je důležité říct, že ne všichni podmíněně propuštění se k nám dostávají. K nám se dostávají ti, kterým byl uložen dohled, takže pokud se bavíme o téhle skupině, tak dohled tam může být až sedmiletý, což je vlastně nejdelší, nebo zkušební doba, abych to upřesnil, zkušební doba může být až na 7 let. Tohle je taková složitá odpověď, záleží taky asi, jak dlouho byl ten člověk ve výkonu trestu odnětí svobody, tomá určitě vliv na tu další spolupráci. Jako vlastně k nám se mohou dostat lidi, kteří strávili i třeba několik desítek let ve výkonu trestu a tyhle ty lidi vlastně, třeba technologické věci jdou tak dopředu, že oni třeba po 20 letech neví, kde si koupit jízdenku na autobus, kde si koupit lístek na vlak, jak funguje mobil, že je nějaký internet, jo. Neříkám, že bychom je tohle to učili, ale spíš je jako provádíme tou zkušební dobou, aby se dokázali, řekněme nějak jakoby život na svobodě vyknout. Případně když je podporujeme v tom, aby si získali zaměstnání, aby si to zaměstnání udrželi, aby si získali bydlení, případně aby se vrátili do nějakého rodinného prostředí a hlavně aby teda nepáchali další trestnou činnost, případně, že tam mají nějakou náhradu škody, tak aby se k tomu postavili chlapsky slušně řečeno a je to takový dlouhodobější proces, jo. Možná i ta delší zkušební doba je pro to ideální, třeba je tam prostor k té změně, jo ale to samozřejmě nezáleží jen na probačním úředníkovi, ale hlavně na tom klientovi. Je to i potvrzení potom pro soud, to není jako podmínka, že každý člověk musí být propuštěný, když si požádá, takže na základě těch zpráv, který se posílají potom tomu soudu, který rozhodl o podmíněném propuštění, tak je to vlastně i doložení pro ten soud, že ten klient využil dobrodění toho soudu a že to, co tvrdil před žádostí o podmíněný propuštění, že dodržuje. Tím netvrdím, že to všichni plní.

2. Jaké jsou nejčastější problémy a potřeby klientů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

No, tak určitě by záleželo, jak dlouho ten člověk v tom výkonu trestu byl. Jestli nemá třeba zpřetrhané nějaké vazby, jestli se má kam vrátit, samozřejmě, když je někdo ve výkonu trestu v rádech měsíců, týdnů, maximálně do roka, tak asi úplně nevypadne z toho běžného života. Samozřejmě pokud je tam ten člověk 10 a více let, tak dochází k těmhle těm jakoby situacím. Tak sami víme, co se za těch 10 let změní. Takže oni se s tím musí nějak jakoby naučit se to vnímat, naučit se žít třeba úplně v jiném prostředí, než z kterého odcházeli do výkonu trestu. A potřeby, no tak, paradoxně by se nabízelo, že potřeba je získat zaměstnání, jo, což samozřejmě v dnešní době takový problém není,

teď se ale bavím o letech kolem roku 2008, 2010, kdy byla krize, že jo, kdy i běžný člověk bez záznamu v rejstříku trestu, těžko sháněl zaměstnání, natož náš klient, který přišel z vězení s rejstříkem třeba popsáním na jedné straně, tak je pravda, že ti zaměstnavatelé prostě požadovali výpis z rejstříku trestu a i někde pod nějakou smyšlenou odpovědí, klienta prostě nebrali, řekli, že už třeba přijali někoho jiného což v roce 2019 teďka neplatí. Takže myslím si, že pokud ten člověk může mít nějaký handicap zdravotní nebo psychický a pracovat nemůže, tak i tak si práci sežene úplně bez problému, to by neměl být problém. Pokud se má možnost vrátit se ke své rodině, nebo přítelkyni, rodičům, tak to je samozřejmě další pozitivní faktor. Když by neměl vůbec nějaký bydlení a podobně, tak samozřejmě existuje tady nějaká síť azylových domů nebo nějakých zařízeních, charit, případně nějakých komunitních center. Takže podle mě to je v tom, jak moc klient chce změnit svůj život. Ty prostředky tady jsou.

3. Jak tyto problémy a jejich potřeby řešíte?

Tak samozřejmě to je zase asi rozdílný. Podle okresu, protože na každém tom okrese, teď se budu bavit třeba tady v Jihočeském soudním kraji, můžou být různé tyhleto návazné služby pro tenhle typ klientů. Tak samozřejmě v lokaci města České Budějovice není problém třeba s bydlením si myslím, to bydlení na první pár měsíců se dá v azylovém domě sehnat. No zaměstnání je v pohodě, to teď řešit nemusíme, protože je poptávka po pracovní síle, samozřejmě bude potom asi problém, když by, jak se v médiích objevuje, přišla nějaká hospodářská krize nebo ekonomická, tak zase si myslím, že naši klienti budou první, kterých se jakoby zaměstnavatelé zbaví, takže to pak nevím, jak to budeme řešit, samozřejmě dobrý je, když se ten klient zaeviduje na Úřadu práce minimálně jo, případně pokud je schopný tak si udělá nějakou rekvalifikaci, jo, jak říkám v roce 2018, 2019 tuhleto věc řešit problematiku zaměstnání nemusíme, a co se týče centrální řešení, tak vlastně přibližně před dvěma lety běžel nebo byl pilotován tzv. projekt PRODO, což znamená probační dům a aktuálně naše ředitelství pracuje na tom, že by v České republice vznikl minimálně jeden probační dům, hledá se vhodná lokalita, jo, takže buď se ten dům bude stavět jak se říká na zelené louce nebo se bude rekonstruovat nějaký objekt a jednalo by se právě řekněme o vytipování určité skupiny klientů, možná o té, o které jsem hovořil, kteří se nemají kam vrátit nebo potřebují ještě nějaký takový ten, řekl bych nějaký ten mírnější rozjezd na svobodě, že by třeba po podmíněném propuštění půl roku, bylo by to nařízené jako povinnost od soudu, že by museli setrvat v tom probačním domě a právě na základě

toho pilotu, který probíhal asi před těma dvěma lety, máme připravenou metodiku, tzn. v uvozovkách řečeno, každý den plán, co by ten klient, měl splnit, jsou to například různé úkoly, ve smyslu úplně laicky, naučit se napsat životopis, ideální by bylo, třeba myšlenka toho projektu přichází ze západních zemí, tak ideální by bylo kdyby se ty lidi dokázali v tom domě, nemyslím zabezpečit chod, ale dokázali si třeba uklidit nebo vím, že v těch zahraničních zemích tam drží určité služby, takže třeba jedna ta parta tam vaří, jo pro ten zbytek. Další zbytek chodí do práce, můžou k tomu mít samozřejmě stejně jako je systém otevřených věznic, můžou k tomu mít třeba nějaký, když to řeknu zahrádku, kde si vypěstují brambory, mrkev, základní věci, popřípadě nějaký zvířectvo jo, takže jako by je to nějaký ten měkčí, měkčí příprava na ten život na svobodě, že ten člověk neopouští brány věznice a není vržený do nějakého neznáma, má nějaký polštář na to, aby se připravil. Ohledně toho, když jsou dlouho ve vězení, není problém, když by klient řekl, nebo cítili bychom to, že má třeba s tímhle tím třeba potíží, co se týče nákupu jízdenek atd., tak ho provést a třeba ten první týden, prvních 14 dní, první měsíc, není problém s ním obejít tyhlety základní věci. Dojít mu vysvětlit, kde je nádraží, kde se kupuje lístek, popřípadě by určitě nebyl problém přes nějakou neziskovku, přes Úřad práce možná, ho zařadit do nějakého kurzu na výpočetní techniku. Tím nemyslím, že by z něj měl být nějaký specialista IT, ale aby dokázal zapnout počítač. Ale zase takhle, aby to neznělo úplně jako černě, já si myslím, že i v tom výkonu trestu mají spoustu programů a spoustu těch výchovných procesů, takže i na tohleto je tam připravují, ale může to nastat samozřejmě, že ten člověk z nějakého systému vypadne, tak potom ho nějak jakoby provést. Víím, že naše ředitelství do budoucna uvažuje, respektive se to i v jiným projektu testovalo nebo pilotovalo, tzv. systém mentorů, tzn. byli by oslovené dobrovolnická centra nebo systém dobrovolníků, kterým by nevadilo pracovat s touhle tou cílovou skupinou a teď neřeknu, jak dlouho by s tím klientem pracovali, ale třeba po té čerstvé době po tom propuštění by rozhodně ten klient, mohl mít takovou osobu k sobě, která by ho právě provázela, těmahle úskalími života moderní společnosti. Jak říkám, není vůbec vyloučeno, že s ním může jít jednat do kina, na plovárnu nebo na fotbal, hokej a současně je tam vzdělávací stránka pojd' tady se koukneme, kde si koupíš jízdenku na autobus, na vlak, funguje to v západních zemích, tak proč by to nemohlo být tady a dávalo by to smysl a nemuselo by to být u všech klientů propuštěných, jen u některých.

4. Jak moc klienti s Vámi spolupracují a žádají o rady?

Stručně řečeno, mojí zkušeností je, že tak půlka toho využije půlka se chce změnit, druhá půlka moc ne, možná v té druhé půlce jsou lidi, kteří to furt zvažují, jestli vůbec je přijmou, sami se v tom motají.

5. Co byste navrhovali změnit, aby byl pro propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody návrat do běžného života úspěšnější za:

- a) z pohledu Vaší organizace
- b) z pohledu sociálních služeb
- c) z pohledu dalších subjektů (jakých)?

Tak asi se budeme bavit spíš o té problematické skupině klientů, protože ne každý člověk, který se dostane do výkonu trestu a zase v návaznosti, když tam bude krátkou dobu, tak úplně nepotřebuje všechny ty 3 typy pomoci. Z pohledu naší organizace to může být ta věc probačních domů si myslím, že časem by to nemuselo zůstat pouze u jednoho domu jako v rámci projektu v republice, ale minimálně dvou, minimálně 2 domy – Čechy, Morava, že by byly dva probační domy, kde zase budou specialisté, předpokládám pracovníci Probační služby, ale ne práce jako probačního úředníka, ale budou vlastně s tou cílovou skupinou pracovat, už by to mělo mít návaznost i na zaměstnání, tzn. ideální by bylo, kdyby ten probační dům byl někde blízko lokality, kde by případný zaměstnavatel, nějaká firma nebo nějaká výrobní společnost garantovala průběžně práci našim klientům. To by bylo úplně ten nejideálnější cíl. Z pohledu sociálních služeb myslím si, že třeba nabídka v Českých Budějovicích je bez problémů, azylové domy tu jsou, zaměstnání jsme říkali, zase minimálně evidence na Úřadu práce, což zase nemyslím, že je to sociální služba, možná nějaký ubytovny, ale nevím teda, jestli by to spadalo přímo pod charitu. To by se asi muselo zmapovat o kolik klientů jde, ale myslím si, že třeba konkrétně v Budějovicích nebo ve městech existují ty komunitní plánování a vím, že jsme oslovováni z těchto neziskových organizací, abychom jim dali třeba i přibližné počty, kolik v těch letech se vrací lidí z výkonu trestu, takže jako takhle, nevěřím tomu, že pokud někdo bude dodržovat pravidla v rámci ubytování třeba v azylových domech, tak musí v zimě zůstat na mrazu venku. Když se bude snažit a bude se chtít změnit, tak to vydrží a nemusí nedej bože přečkat takový nepříznivý počasí někde na ulici, to je moje domněnka. Takže ty jsou zajištěny a z pohledu dalších subjektů no tak to je zase třeba nějaký zaměstnavatelé, protože vím, že třeba v té

západní Evropě existuje to a jedná se například o velké automobilky jako Ford atp., ale to se bavíme o budoucnosti, že lidé, kteří jsou třeba ve výkonu trestu, tak chodí pracovat k tomu zaměstnavateli, je to ideální v tom, že jim ten výkon trestu rychleji uteče, vydělají si nějaké finanční prostředky a u nás by to znamenalo, že pro potomky můžou platit výživné, popřípadě jim zbude nějaká částka na náhradu škodu a furt lepší si myslím, když člověk chodí do práce i v rámci výkonu trestu, než když tam leží někde na pokoji nebo na té ubytovně a to máme i doložené z rozhovorů našich klientů, že ta práce je pro všechny výhodnější a plus to, pokud by se ti lidi osvědčilo i v rámci té práce, když by byli ještě zavření, takže by měli garanci po propuštění, že by si je ten zaměstnavatel nechal, což by byla úplně ideální poloha. Ono se to furt motá na těch 3 základních věcí – rodina, zaměstnání a bydlení, To jsou ty 3 faktory dynamické, které ti lidé potřebují nějak stabilizovat a teď samozřejmě se k tomu nabalují další, jako jsou závislosti, psychické problémy, ale to je jako třeba menší skupina a zase pokud se člověk chce změnit, tak si tu službu prostě najde nebo my mu jí doporučíme. Jsou tu různé organizace, neziskovky, které se zabývají závislostí na OPL alkoholu. Pokud člověk chce tak toho fakt docílit, někdy obdiv před těmi klienty, pokud nechce, tak ho ani sto probačních úředníků nezmění. V rámci veřejnosti také pomáhá akce, která se jmenuje Běh se žlutou stužkou.

Příloha č. 8

Propuštěný 1

Popis klienta – věk, doba trvání výkonu a důvod výkonu trestu odnětí svobody

Klient č. 1 - 59 let, doba trvání výkonu trest 3 roky, ve vězení za podvod

1. Výkon trestu – průběh výkonu trestu, problémy při plnění výkonu trestu, doba trvání výkonu trestu přípravy na běžný život – jak moc velké byly přípravy se zaměstnanci, poradili Vám vše potřebné?

Oni ne, oni jako Vězeňská služba s tím nemá nic společného, pokud' chce, jako já jsem šel na půlku jo, tak jsem si já musel odsad' napsat, sehnat práce, jestli ji mám přislíbenou nebo nemám přislíbenou, musí být potvrzení z práce tady z civilu, že mě vezmou do práce po výkonu trestu jo. Problémy jsem neměl, já jsem dělal barákovýho, takže já jsem žádný problémy neměl, já jsem radniční třídu to, je nejvyšší tam, takže vycházky s rodinou všechno. Byl jsem tam 3 roky. Jako připravovali mě tam, byly tam kurzy vyplňování papíru na pracák a takovýhle, jo, byl jsem připravován do života, když to někdo nevěděl nebo něco takovýho, no takže v mém případě ne, protože já jsem vypisoval veškerý docházky, měl jsem 40-50 vězňů na starosti, no.

2. Co jste se naučil během výkonu trestu, jaké byly Vaše pocity – například co jste chtěl na sobě změnit?

Neměl jsem takový pocity, já jsem furt stejný a byl jsem stejný i tam. Takže člověk jde s dobou, a když neděláte problémy tam, tak je nemáte vy, tak asi. Opravdu jsem se nenaučil jen názor na lidi, protože já seděl v tom Slavkově, takže názor na lidi tam je 90% cikánů no a takže tam se nenaučíte ani názor, názor mám furt stejný ať venku tak i tam.

3. Jak jste byl připravován na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody ze strany Vězeňské služby, ze strany Probační a mediační služby a případně ze strany jiných subjekt (jakých)?

No tak to jsou ty pohovory tam byly jednou nebo 2x v týdnu byly pohovory jo akorát já, když jsem měl teda půlku, jo, tak jsem musel prokázat veškerý z civilu věci jo, aby mi zaručovaly, že když přijdu, mám kde bydlet, mám práci jo a veškerý takovýhle potřeby, to oni ty sociální pracovnice tam vlastně s těma vězněma byla jednou nebo 2x v týdnu

bylo sezení a vyplňovaly se tam papíry, jak se to má udělat, jak to má požádat. Ze strany probační a mediační služby tam mě nepřipravovali. Akorát vychovatel a vlastně tyhle sociální pracovnice, který Vám dávaly základy, kam máte zajít, kde co máte udělat a takovýhle.

4. Byla pro Vás poskytnutá pomoc před propuštěním dostačující, a pokud ne, co by měla tato pomoc obsahovat?

Já měl jako všechno zařízený, vlastně když mě propouštěli na půlku, to je ze dne na den, buď vás pustí soudkyně, nebo Vás nepustí jo, ale veškerý papíry já už měl zařízený z civilu, jo, protože tam je to podstatný tam je podstatný to, bez potvrzení, že nemáte práci nebo že nemáte kam jít, vás nikdo nepustí jo.

5. Když jste byl propuštěn, věděl jste hned kam jít? Co byste potřeboval jako první po propuštění (ohledně zaměstnání, ubytování, informací a rad)?

Jo, věděl jsem, já jo. Tak já už to zaměstnání měl domluvený vlastně už u té půlky, když jsem byl, jo, a bydlení jsem měl taky, práci jsem měl taky. Tam z jejich strany ne, jako oni vás připravovali celkově ale já jsem šel prostě na to podmíněčný takže vlastně buď mě pustili a měl jsem to. Já jsem to měl teda, jsou, který jdou do civilu, a nemají nic a nemají se kam vrátit a takovýhle.

6. Jaká a kým Vám byla poskytnutá pomoc po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Tak já to měl zase s tím jednoduší nikdo mi nepomohl, to říkám narovinu, jo, protože já jsem měl důchod a já jsem si vlastně šetřil důchod, když půjdu do civilu, takže já jsem vlastně půl roku důchod ukládal na důchodový v Praze a když jsem šel ven, tak jsem měl osmdesát tisíc asi, takže já jsem byl týden na ubytovně, našel jsem si podnájem a vlastně bydlím dodnes v podnájmu, je fakt, že kluk se vrátil vlastně z učení, takže ten mě holka taky no dva roky jsme spolu bydleli a holka teď se odstěhovala minulý rok už do svého, takže teď žiju s klukem.

7. Vám poskytnutá pomoc po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody byla dostačující, abyste se mohl snadněji začlenit zpět do společnosti? Pokud ne, co se Vám nedostávalo?

Od probační služby jo, my jsme takhle vycházeli já si ani stěžovat nemůžu, mi vycházel vstříc tady pan Pokorný, takže máme i dobrý vlastně dodnes máme mezi sebou kontakty, všechno, takže já si plním to, co mi dali soudně jo.

8. Jak vidíte svoji budoucnost? Co plánujete?

Já už žádný zaměstnání, za chvíli jdu do důchodu, a takže tatínkovi jsem pomohl ten má taky svoje zaměstnání, takže mám, co potřebuju, dá se říct mám všechno tak.

Příloha č. 9

Propuštění 2

Popis klienta – věk, doba trvání výkonu a důvod výkonu trestu odnětí svobody

Klient č. 2 - 23 let, doba trvání výkonu trestu 5 měsíců, ve vězení za loupež a krádež

1. Výkon trestu – průběh výkonu trestu, problémy při plnění výkonu trestu, doba trvání výkonu trestu přípravy na běžný život – jak moc velké byly přípravy se zaměstnanci, poradili Vám vše potřebné?

No byl jsem tam přes rok, dostal jsem vlastně 5 měsíců teď jsem na podmínku puštěný. Přípravy jako nějaký probíhaly, když někdo pak stál o to, tak se mohl připravovat ven ale když prostě neměli zájem, tak nedělali nic, jenom leželi třeba nebo tohle, koukali na televizi, hráli šachy nebo takhle, ale když někdo se fakt chtěl napravit nebo jít ven, tak buď právě začal spolupracovat s tou probační službou, chodil k vychovateli nebo chtěl zaměstnat se do práce buď se dostal na venkovky že ho mohli vyvážet ven a pak ho zase přivezli s dozorem, anebo byla práce normálně v base, no tam se dělaly třeba obálky nebo takový etikety se lepili na víčka. Problémy já tam můžou tam jsou problémy každý den s nimi. S bachařema ani třeba nesmíte sedět na postelích nebo prostě se blbě vyspí a hned mají oni problém a já nevím, jo.

2. Co jste se naučil během výkonu trestu, jaké byly Vaše pocity – například co jste chtěl na sobě změnit?

Tak hodně času jsem měl na přemýšlení, to jo, protože tam to utíkalo hrozně pomalu a co jsem chtěl na sobě změnit, že už moc nikomu nevěřit a nedělat ty blbosti, co jsem dělal dřív a nepouštět se do nich. A psal jsem rodině dopisy, jsem psal 3x týdně a tím pádem mi domlouvali i bydlení, práci venku, spojil jsem se s tou Probační mediační službou, sbíral jsem pochvaly, protože jsem dělal rajony, to jsem uklízel třeba něco, podlahy jsem drhnul a tak. Pak vychovatel mi dával za tři měsíce jednou pochvalu, no, stihnul jsem 3 pochvaly, tak mi to pak na půlce právě všechno sečetli tohleto a pustili mě no.

3. Jak jste byl připravován na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody ze strany Vězeňské služby, ze strany Probační a mediační služby a případně ze strany jiných subjekt (jakých)?

No připravován jsem nebyl, to jsem mohl akorát čekat, protože když jsem dělal tady ty věci co, jsme říkal před chvilkou, tak jsem už pak akorát mohl čekat no, na to jsem se ani připravovat nemohl možná jenom psychicky, jestli to dobře dopadne nebo ne, no. Pracovník probační a mediační služby byl se mnou v kontaktu, to byl, ale odněkud ze Sokolova a jezdil za mnou, vždycky jsem byl na rozkaze a pak jsem šel do jiný budovy právě k němu do kanceláře a ten mi říkal, jak by to probíhalo že to bude u soudu jo že bych měl pak je, když by mě pustili, tak bych měl že bych s ní spolupracoval venku a takhle a jestli s tím souhlasím, tak jsem říkal, že s tím souhlasím no a pak takhle, no. Oni se pak spojovali i s rodinou a pak tady pan asi tam byl Pokorný u nás, když jsem tam ještě byl, no a takhle, no.

4. Byla pro Vás poskytnutá pomoc před propuštěním dostačující, a pokud ne, co by měla tato pomoc obsahovat?

Ne, tam jsem dostal akorát svoje věci, ještě mi půlka zmizela, a když jsem to měl ve skladu, a žádná pomoc, přijel pro mě táta, no to jako jo.

5. Když jste byl propuštěn, věděl jste hned kam jít? Co byste potřeboval jako první po propuštění (ohledně zaměstnání, ubytování, informací a rad)?

To všechno už jsem měl zařízený vlastně než jsem šel ven, jsem tak jsem přesně věděl, co budu dělat.

6. Jaká a kým Vám byla poskytnuta pomoc po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Tak hlavně rodinou a pár kamarádů, co mi psali, že jestli nechci práci nebo mi chtěli půjčit, jo, a to já jsem neměl, já jsem šel normálně domů a hned jsem měl práci a pracuju do teďka no teď už jsem se dostal do Rakouska sice teďkon tam nedělám, teď jsem chvilku bez 2 dny bez práce, ale příští týden nastupuju do jiný práce, no.

7. Vám poskytnutá pomoc po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody byla dostačující, abyste se mohl snadněji začlenit zpět do společnosti? Pokud ne, co se Vám nedostávalo?

Takže jestli to bylo snadný začlenit se, tak na to já jsem ani nekoukal, jestli to bylo snadný, prostě už jsem věděl, že jsem udělal chybu a někdo se už na mě skrz prsty koukal, ale na to já jsem neřešil, protože už jsem věděl, že to nemůžu vrátit, tak jsem si řekl, že už to budu dělat jenom dobře.

8. Jak vidíte svoji budoucnost? Co plánujete?

Svoji budoucnost - chci dodělat barák, žít čistě bez problému a v klidu a pak bych chtěl cestovat, kouknout se někam no.

Příloha č. 10

Propuštěný 3

Popis klienta – věk, doba trvání výkonu a důvod výkonu trestu odnětí svobody

Klient č. 3 - 35 let, doba trvání výkonu trestu rok a 8 měsíců, ve vězení za krádež a výtržnictví

1. Výkon trestu – průběh výkonu trestu, problémy při plnění výkonu trestu, doba trvání výkonu trestu přípravy na běžný život – jak moc velké byly přípravy se zaměstnanci, poradili Vám vše potřebné?

Výkon trestu, průběh výkonu trestu, výkon trestu je pro člověka, který nikdy ve vězení nebyl, je to něco příšerného, mě v podstatě vzali nebo zatkli policisti při běžném životě, kdy jsem jel se ženou a s malým miminkem na nákup, takže to bylo něco nepředstavitelného ty první dny, týdny, měsíce, tak to bylo prostě, to bylo horší jak noční můra, v podstatě vás zavřou do místnosti dva na pět, kde není okno, je to celý zamřížovaný, jsou tam postele z padesátých let, palandy šílený zrezivělý, jsou tam jako místo matrací jsou tam molitany, který jsou propálený, otrhaný, prostě šílený, smradlavý, je to je to děs prostě no. Takže takhle v podstatě tam jste zavřený asi tak zhruba měsíc, než Vás přidělí někam do nějaký věznice v mém případě to byl Kynšperk v podstatě na druhý straně republiky nebo poměrně dost daleko pro ženu a dvě malý děti vlastně na dojíždění taky jako docela nepředstavitelný, nicméně to fungovalo, muselo to nějak fungovat. Já jsem si teda žádal o to zůstat v Českých Budějovicích, aby mě žena s dětmi mohli navštěvovat, ale prostě prostě to nešlo, nebylo mi to umožněno. Takže po tom měsíci jsem vlastně se dostal do Kynšperka, kde prostě pokračovalo to hnusný a špatný co začalo v Budějovicích. Jasně že problémy určitě ve vězení člověk má, myslím úplně každý, 99,9 procent vězňůtam má problémy protože prostě jsou tam prostě lidi zlý nejdou tam lidi za odměnu prostě, takže od toho se to odráží potom. Najít tam někoho normálního prostě, s kým by se dalo normálně mluvit a tak tak to je poměrně nemožný. No takže děly se špatný věci, děly se věci i co se týče prostě napadení a tak dál a tak dál, bylo toho mnohem víc a opakovaně, prostě do takových situací se člověk, i když se snaží jim vyhybat sebevíc, dostane, aniž by za to mohl, aniž by cokoliv udělal špatného prostě pokud si ho někdo vyhlídne, někdo si ho vybere, tak prostě pak to prostě tak je. Já jsem šel původně na 12 měsíců s tím, že mi proměnili podmínku a vlastně jsem si po 7 měsících jsem si zažádal o polovinu v Kynšperku s tím,

že mi pan soudce řekl, ať týden ještě počkám, během toho týdne mi přišel dopis pozvání k soudu do Budějovic, kde mi proměnili podmínku 36 měsíců takže jsem rázem byl 12 plus 36 no a k tomu mi přibylo ještě něco, takže jsem skončil na 56 měsících, což je skoro 5 let, a to jsem myslel, že mě asi trefí, to bylo něco šíleného, nicméně v mém případě se nejednalo o žádný zločiny, byly to všechno přečiny, a jelikož jsem byl poprvé v odnětí trestu svobody, tak jsem měl možnost žádat o třetinu, což byla pro mě nesmírná motivace, ale to má samozřejmě nějaký podmínky žejo, který prostě člověk musí splnit, aby se dostat ven, i když šance jsou minimální, obzvlášť v Kynšperku prostě dostat se ven na třetinu nebo na polovinu tak mně se to povedlo, takže jsem po 20 měsících se dostal ven a díky tomu že jsem dostal 3-letou podmínku sem se mohl tady seznámit s panem Pokorným no a co se týče teda plnění při plnění výkonu trestu byly problémy samozřejmě to tak je tam prostě je to něco šíleného, člověk když to nezažije, tak to prostě nepozná. Přípravy se zaměstnanci já jsem tam založil divadelní soubor v divadle divadlo Za mřížemi se to jmenovalo, to mi umožnili právě zaměstnanci se kterýma se pochopitelně dá mluvit, ale chce to čas, aby vás poznali a aby prostě zjistili, že určitý věci myslíte vážně, taky bylo velice těžký sehnat spoluvězně, který by jako do toho šli nakonec jsme do toho šli a začali jsme fungovat, tak nějak potom mi pomohli v tom získat práci, kdy jsem zhruba po 8 měsících se dostal do kuchyně a pak se spousta věci změnilo, protože jsem třeba přestal mít hlad, protože ve vězení je prostě hlad neustále, jako to je taky jedna z příčin mých věci, takže jsem se dostal do kuchyně, kde prostě jsem si hned vydělal i peníze, že jsem mohl prostě poslat asi 900 Kč domu což tenkrát pro ženu byly poměrně slušný peníze bohužel, protože byla na mateřský, neměla prostě nic, takže tohle jí pomohlo, já jsem si mohl koupit lepší prací prášek, mohl jsem si koupit třeba něco sladkého a tak podobně, takže takhle. Na běžný život mi jasně že zaměstnanci pomohli, tak to tam funguje všechno si myslím celkem solidně, kdo má zájem, tak tomu opravdu pomůžou, ale nic není zadarmo jako včetně toho dostat se tam prostě k tý pomoci, musíte si za tím jít a snažit se prostě o ní a pak přijde.

2. Co jste se naučil během výkonu trestu, jaké Byly Vaše pocity – například co jste chtěl na sobě změnit?

Já jsem ve výkonu trestu vlastně měl spoustu času na to přemýšlet sám o sobě, o tom, co mě dovedlo až do výkonu trestu a dostal jsem se k literatuře, která se zabývá vlastně zkoumáním sebe sama a vlastně práci se sebou samým, takže jsem na základě prostě toho, že jsem vlastně začal meditovat a začal jsem přemýšlet o svých špatných vlastnostech, který jsem si prostě hodil na papír a začal jsem pracovat na jejich minimalizaci a pak zase kontrakt k tomu na maximalizaci toho dobrého, prostě takže se mi povedlo tam sám sebe poznat v krajních situacích a vůbec úplně vlastně vyřízeního, protože vlastně tam máte neustálý strach o to, že ztratíte svoje blízký, to je asi nejhorší, co může bejt a bejt prostě 5 let pryč prostě, když máte dvě malý děti, tak je prostě úplně šílený, takže ano, určitě.

3. Jak jste byl připravován na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody ze strany Vězeňské služby, ze strany Probační a mediační služby a případně ze strany jiných subjekt (jakých)?

Já jsem, jelikož jsem žádal o třetinu, tak moje šance na to dostat se z vězení byly tak minimální, že na to vás nikdo nepřipravuje, to prostě tak nefunguje u podmínečného propuštění je to jinak, pak to funguje tak, že pokud je normální výstup, tak se chodí na takzvané výstupní oddělení, kde s vězněm zaměstnanci vězení pracují, chodí s ním na vycházky ven a pomalu a jistě ho připravují prostě na výstup z vězení, ale to jsem jak říkám, tohleto neabsolvoval. Probační a mediační služba taky ne, já jsem v podstatě v tu dobu nebyl ve spojení s Probační a mediační službou, spojil sem se s kurátorem, který vlastně zkoumal můj rodinný život a vlastně s tím sem si dopisoval, a poté tedy se přimluvil u soudu, který rozhodoval o mém propuštění.

4. Byla pro Vás poskytnutá pomoc před propuštěním dostačující, a pokud ne, co by měla tato pomoc obsahovat?

To právě jsem konzultoval s hodně vězni, který prostě vycházeli ven, protože pro spoustu z nich, pro mě to tak nebylo, protože já jsem měl rodinný zázemí a mě rodina pomohla, ale spoustu z nich tu rodinu nemá a vlastně vyleze ven, dostanou pakatel na cestu a vlastně tím to pro ně hasne žejo, takže se v podstatě nemají kam vrátit, jsou tam možnosti ubytování i zaměstnání, ale zase je to tak, že si za tím musí jít a spoustu z nich

to prostě neudělá, takže je to spíš o tom, že musí prostě splnit určité podmínky a musí je dodržet a musí hlavně vyvinout aktivitu, kterou prostě spoustu z nich neudělá, protože nevím, jestli jsou k tomu špatně vedení nebo oni prostě třeba ani nejdou a nečtou, to je spíš o tom, že se člověk o to musí zajímat sám, anebo se hlásit na různé přednášky a to oni nedělají, tam oni jsou hrdinové, prostě strašní tam jsou kingové a prostě nejdou do toho a pak vylezou ven a nemají nic, takže první, co jde, tak jdou krást nebo něco takového podobného prostě a ten kolotoč prostě se opakuje.

5. Když jste byl propuštěn, věděl jste hned kam jít? Co byste potřeboval jako první po propuštění (ohledně zaměstnání, ubytování, informací a rad)?

Určitě, já jsem jak říkám, já jsem se vracel domu, práci jsem měl sehnanou, to byla jedna z podmínek podmínečného propuštění takže já sem s tímhlectím žádný problém neměl, nicméně spoustu vězňů s tím problémem má dost zásadní.

6. Jaká a kým Vám byla poskytnuta pomoc po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

Tak převážně mojí rodinou, potom tedy kurátorem a potom Probační a mediační službou panem Pokorným.

7. Vám poskytnutá pomoc po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody byla dostačující, abyste se mohl snadněji začlenit zpět do společnosti? Pokud ne, co se Vám nedostávalo?

Ano, byla dostačující.

8. Jak vidíte svoji budoucnost? Co plánujete?

Svoji budoucnost vidím v tom, že mám 3 malé děti, takže v nich a chtěli bychom se odstěhovat, protože jsme shodou špatných okolností skončili prostě v městském bytě v malém bytě, takže teď kon pracujeme na tom, abychom se mohli co nejdříve odstěhovat do většího a jednoho krásného dne si třeba postavit dům, a tak podobně, takže žít normální kvalitní život a vychovat svoje děti a dát jim kvalitní vzdělání, to je pro mě priorita.

9 Seznam zkratk

OSPOD	odbor sociálně právní ochrany dětí
PMS	Probační a mediační služba
SP	sociální pracovnice
TZ	trestní zákoník
ÚP	Úřad práce
VTOS	výkon trestu odnětí svobody
ZPMS	zákon o Probační a mediační služba
ZVTOS	zákon o výkonu trestu odnětí svobody